

Försvarsutskottets betänkande 2021/22:FöU6

Försvarspolitik

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, bl.a. med hänvisning till pågående utrednings- och beredningsarbete. Motionsyrkandena handlar om bl.a. hybridhot, det militära försvarets förmåga, materielförsörjningsfrågor och försvarets ekonomi.

I betänkandet finns 24 reservationer (M, SD, C, KD, L) och ett särskilt yttrande (SD).

Behandlade förslag

Cirka 60 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2021/22.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	7
Ärendet och dess beredning.....	7
Bakgrund	7
Utskottets överväganden.....	8
Övergripande totalförvarsfrågor	8
Åtgärder för att möta hybridhot m.m.....	11
Det militära försvarets förmåga.....	19
Materielförsörjning, försvarsindustri och export	22
Forskning och utveckling	27
Försvarssamarbeten	29
Försvarets ekonomi	34
Motioner som bereds förenklat.....	39
Reservationer	40
1. Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (SD).....	40
2. Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (KD)	40
3. Frivilliga försvarsorganisationers roll, punkt 2 (C)	41
4. Förmågan att stå emot hybridhot, punkt 3 (M)	42
5. Ett nationellt säkerhetsråd, punkt 4 (M, L)	43
6. Nationell säkerhetsstrategi, punkt 5 (M).....	44
7. Nationell säkerhetsstrategi, punkt 5 (C)	44
8. Krigsorganisationens förmåga och utveckling, punkt 6 (C)	45
9. Krigsorganisationens förmåga och utveckling, punkt 6 (KD)	46
10. Ledning och samverkan, punkt 7 (SD)	46
11. Strategi och principer för materielförsörjningen, punkt 8 (M)	47
12. Strategi och principer för materielförsörjningen, punkt 8 (SD).....	48
13. Strategi och principer för materielförsörjningen, punkt 8 (KD)	49
14. Försvarsindustrin, punkt 9 (M)	50
15. Exportfrämjande, punkt 10 (M).....	50
16. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 11 (M, L)	51
17. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 11 (SD).....	52
18. Forskning och utveckling, punkt 12 (M)	53
19. Forskning och utveckling, punkt 12 (SD).....	54
20. Försvarssamarbete inom EU, punkt 13 (M).....	55
21. Försvarssamarbete inom EU, punkt 13 (KD)	56
22. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 14 (M)	56
23. Långsiktiga ekonomiska planeringsramar, punkt 15 (M, KD)	57
24. Uppföljning och kostnadskontroll, punkt 16 (M)	58
Särskilt yttrande.....	59
Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)	59
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	60
Motioner från allmänna motionstiden 2021/22	60

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande totalförvarsfrågor

1. Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 31 och 32 samt

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 10.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (KD)

2. Frivilliga försvarsorganisationers roll

Riksdagen avslår motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 6.

Reservation 3 (C)

Åtgärder för att möta hybridhot m.m.

3. Förmågan att stå emot hybridhot

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 1, 14 och 15 samt

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 4 och 6.

Reservation 4 (M)

4. Ett nationellt säkerhetsråd

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Reservation 5 (M, L)

5. Nationell säkerhetsstrategi

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 7,

2021/22:3774 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 6 (M)

Reservation 7 (C)

Det militära försvarets förmåga

6. Krigsorganisationens förmåga och utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1–5 och 7 samt

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14.

Reservation 8 (C)

Reservation 9 (KD)

7. Ledning och samverkan

Riksdagen avslår motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 10 (SD)

Materieförsörjning, försvarsindustri och export

8. Strategi och principer för materieförsörjningen

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 6,

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30.

Reservation 11 (M)

Reservation 12 (SD)

Reservation 13 (KD)

9. Försvarsindustrin

Riksdagen avslår motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 2 och 4.

Reservation 14 (M)

10. Exportfrämjande

Riksdagen avslår motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 19.

Reservation 15 (M)

11. Utredning av Försvarets materielverk

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9 och

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 22.

Reservation 16 (M, L)

Reservation 17 (SD)

Forskning och utveckling

12. Forskning och utveckling

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 7 och

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 10, 12 och 13.

Reservation 18 (M)

Reservation 19 (SD)

*Försvarssamarbeten***13. Försvarssamarbete inom EU**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16–18,

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 31,

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5,

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 15 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 20 (M)

Reservation 21 (KD)

14. Nordiskt försvarssamarbete

Riksdagen avslår motion

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6.

Reservation 22 (M)

*Försvarets ekonomi***15. Långsiktiga ekonomiska planeringsramar**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2021/22:4014 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 2.

Reservation 23 (M, KD)

16. Uppföljning och kostnadskontroll

Riksdagen avslår motion

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1.

Reservation 24 (M)

*Motioner som bereds förenklat***17. Motioner som bereds förenklat**

Riksdagen avslår motionerna

2021/22:875 av Johan Löfstrand m.fl. (S),

2021/22:1061 av Robert Stenkvist (SD),

2021/22:1459 av Borian Åberg (M),

2021/22:1493 av Hans Wallmark m.fl. (M),

2021/22:1961 av Lars Jilmstad (M),

2021/22:1986 av Lars Hjalmered m.fl. (M),

2021/22:2022 av Sten Bergheden (M) yrkande 1,

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 5,

2021/22:2579 av Björn Söder m.fl. (SD) yrkandena 2 och 6–8,

2021/22:3251 av John Widegren (M),

2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. (KD) yrkande 7 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 13 och 18.

Stockholm den 3 februari 2022

På försvarsutskottets vägnar

Niklas Karlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Niklas Karlsson (S), Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Roger Richthoff (SD), Mattias Ottosson (S), Daniel Bäckström (C), Hanna Gunnarsson (V), Jörgen Berglund (M), Caroline Nordengrip (SD), Kalle Olsson (S), Mikael Oscarsson (KD), Allan Widman (L), Per Söderlund (SD), Elisabeth Falkhaven (MP), Alexandra Anstrell (M), ClasGöran Carlsson (S) och Heléne Björklund (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet ca 60 yrkanden om försvarspolitik från allmänna motionstiden 2021/22. Av dessa motionsyrkanden behandlas 16 i förenklad ordning i enlighet med de principer utskottet redovisar i avsnittet Motioner som bereds förenklat.

Bakgrund

I slutet av 1990-talet beslutade regeringen att den parlamentariskt sammansatta Försvarsberedningen skulle svara för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken. Försvarsberedningen ska följa den säkerhetspolitiska utvecklingen i omvärlden, och inför regeringens förslag till riksdagen i viktigare långsiktiga försvars- och säkerhetspolitiska frågor ska Försvarsberedningen redovisa sin syn på dessa.

Som underlag inför försvarsbeslutsperioden 2021–2025 överlämnade Försvarsberedningen delrapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och slutrapporten Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8) till regeringen. Dessa rapporter utgjorde tillsammans med underlag från myndigheterna grunden för regeringens senaste försvarspolitiska inriktningsproposition, Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30), som lämnades till riksdagen hösten 2020. Propositionen innehöll bl.a. förslag till mål för totalförsvaret, nya mål för det militära och det civila försvaret. Den innehöll också förslag till inriktning för krigsförband och återinrättande av regementen liksom regeringens bedömning av den säkerhetspolitiska utvecklingen, den långsiktiga inriktningen av försvars- och säkerhetspolitiken inklusive de internationella försvarssamarbetena.

Försvarsutskottet behandlade regeringens förslag i betänkandet Totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4) varefter riksdagen med bifall till propositionen beslutade att godkänna de nya målen, den nya inriktningen för Försvarsmaktens krigsorganisation och återinrättandet av regementen (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

Utskottets överväganden

Övergripande totalförvarsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om övergripande totalförvarsfrågor som handlar om försvars- och säkerhetspolitisk inriktning och frivilliga försvarsorganisationers roll i totalförsvaret.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (KD) och 3 (C).

Motionerna

Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken

Roger Richthoff m.fl. (SD) anför i kommittémotion 2021/22:2531 att försvarets huvuduppgift är att med alla medel försvara riket vid ett väpnat angrepp. För att kunna möta en instabil och oförutsägbar framtid efter 2030 och klara av att möta nya och gamla hot behöver Försvarsmakten och resten av totalförsvaret fortsätta att öva och planera inför denna uppgift (yrkande 31). Motionärerna beskriver också sin vision för 2030 om att alla medborgare som totalförsvaret har behov av har blivit krigsplacerade, att det civila försvaret har en god förmåga att stödja det militära försvaret, att det finns ett fungerande befolkningsskydd och om vilken militär förmåga som finns då (yrkande 32).

Mikael Oscarsson m.fl. (KD) betonar i kommittémotion 2021/22:3908 att huvuduppgiften i den försvars- och säkerhetspolitiska inriktningen är att värna människors liv, värdighet och frihet och förmågan att möta såväl inre som yttre hot för att försvara vår frihet, demokrati och värderingar (yrkande 3). Motionärerna anför att alla delar av totalförsvaret är nödvändiga för att säkerställa bibehållna samhällsfunktioner vid ett skymningsläge. Därför behöver bl.a. planeringen för det civila försvaret påskyndas och intensifieras (yrkande 10).

Frivilliga försvarsorganisationers roll

Daniel Bäckström m.fl. (C) anför i kommittémotion 2021/22:3233 att frivilliga försvarsorganisationer spelar en viktig roll i totalförsvaret, bl.a. som bemanningsfunktion men också för att engagera medborgare i försvaret av Sverige, vilket är grundläggande för försvarsviljan, försvarsförmågan och motståndskraften i lokalsamhällena. Motionärerna betonar även vikten av god dialog mellan Försvarsmakten och de frivilliga försvarsorganisationerna som bygger på insikten om ett ömsesidigt beroende och olika roller (yrkande 6).

Bakgrund

Tidigare beredning

Utskottet behandlade inriktningen för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret för försvarsbeslutsperioden 2021–2025 under hösten 2020 i samband med regeringens proposition Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4). Som underlag till inriktningspropositionen hade Försvarsberedningen överlämnat delrapporten Motståndskraft – Inriktningen av totalförsvaret 2021–2025 (Ds 2017:66) och slutrapporten Värnkraft – Inriktningen av säkerhetspolitiken och utformningen av det militära försvaret 2021–2025 (Ds 2019:8). I sitt ställningstagande tillstyrkte utskottet regeringens förslag till mål för totalförsvaret fr.o.m. 2021, som är att totalförsvaret ska ha förmåga att försvara Sverige mot väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Utskottet tillstyrkte också de föreslagna målen för det militära försvaret och det civila försvaret, liksom den föreslagna inriktningen av Försvarsmaktens krigsorganisation och en utökad grundorganisation. Med bifall till propositionen godkände riksdagen regeringens förslag (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:136).

När det gäller frivilliga försvarsorganisationer framhöll utskottet i samma betänkande att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja inom totalförsvaret (bet. 2020/21:FöU4). Utskottet välkomnade regeringens inriktning om att säkerställa en långsiktigt hållbar organisatorisk struktur för de frivilliga försvarsorganisationernas verksamhet och avstyrkte olika motionsyrkanden som bl.a. handlade om de frivilliga organisationernas uppgifter och roll.

Pågående arbete

Efter riksdagens beslut med anledning av propositionen Totalförsvaret 2021–2025 har regeringen genom regleringsbrev gett berörda myndigheter i uppdrag att bidra till att uppfylla målen för totalförsvaret, det militära försvaret och det civila försvaret. Regeringen har beslutat om mål för Försvarsmaktens operativa förmåga i fredstid och i krig och gett Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap i uppdrag att utveckla den sammanhängande totalförsvarfsplaneringen (Fö nr 29 och 30).

Försvarsmaktens uppgifter framgår av förordningen (2007:1266) med instruktion för Försvarsmakten. Försvarsmaktens huvuduppgift är enligt instruktionen att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp. Myndigheten ska också främja Sveriges säkerhet och hävda Sveriges territoriella integritet. Myndigheten ska bl.a. också ha förmåga att värna Sveriges suveräna rättigheter och svenska intressen samt att förebygga och hantera konflikter och krig såväl nationellt som internationellt, samt kunna utföra sina uppgifter självständigt eller i samverkan med andra myndigheter, stater och organisationer.

När det gäller frivilliga försvarsorganisationer bedömde regeringen i totalförsvarspropositionen att de frivilliga försvarsorganisationerna bidrar med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja inom totalförsvaret. Regeringen ansåg att organisationernas möjligheter att bidra till totalförsvarets förmåga bör långsiktigt säkerställas och att planeringen för totalförsvaret och det civila försvaret bör innehålla ett utvecklat frivilligperspektiv. I Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 har regeringen gett myndigheten i uppdrag att analysera och föreslå en utveckling av myndighetens finansiering av de frivilliga försvarsorganisationerna. Analysen ska, enligt uppdraget, syfta till att säkerställa de frivilliga försvarsorganisationernas möjlighet att verka långsiktigt genom tydligare planeringsförutsättningar.

Utskottets ställningstagande

Av totalförsvarsbeslutet 2020 följer att totalförsvaret ska utformas för att möta ett väpnat angrepp och att det ska ha förmåga att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp och värna vår säkerhet, frihet, självständighet och handlingsfrihet. Av beslutet följer också att återuppbyggnaden av det civila försvaret intensifieras och att förmågan i det civila försvaret ska stärkas. Då det dessutom redan i dag ingår i Försvarsmaktens uppgift att försvara Sverige mot ett väpnat angrepp, vilket myndigheten övar och planerar för, ser utskottet inte att det finns några skäl att göra de eventuella ändringar eller kompletteringar av den säkerhets- och försvarspolitiska inriktningen som skulle föranledas av motionsyrkandena. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:2531 (SD) yrkandena 31 och 32 och 2021/22:3908 (KD) yrkandena 3 och 10.

När det gäller frivilliga försvarsorganisationer anser utskottet i likhet med motionärerna att de spelar en viktig roll i totalförsvaret genom att bidra med folkförankring, förstärkningsresurser och försvarsvilja. Utskottet konstaterar att man i denna del är enig med den bedömning som regeringen gör i totalförsvarspropositionen för 2021–2025. Eftersom regeringen tydliggjort att inriktningen för försvarsbeslutsperioden 2021–2025 är att utveckla frivillighetsperspektivet i totalförsvarsplaneringen ser utskottet inte några skäl till ytterligare åtgärder. Utskottet avstyrker därmed motion 2021/22:3233 (C) yrkande 6 i den mån den inte kan anses vara tillgodosedd.

Åtgärder för att möta hybridhot m.m.

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som handlar om åtgärder för att möta hybridhot, ett nationellt säkerhetsråd och den nationella säkerhetsstrategin.

Jämför reservation 4 (M), 5 (M, L), 6 (M) och 7 (C).

Motionerna

Förmågan att stå emot hybridhot

Ulf Kristersson m.fl. (M) efterfrågar i partimotion 2021/22:4039 en fungerande lagstiftning och strukturer för att möta hybridhoten (yrkande 4). Motionärerna anser också att det behövs ett antal konkreta verktyg mot hybridhot, exempelvis bör den särskilda beredskapspolisen återupprättas och lagstiftningen ändras för att medge ett bredare stöd från Försvarmakten till Polismyndigheten än vad som är möjligt i dag (yrkande 6). Vikten av en relevant lagstiftning tas även upp i kommittémotion 2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) där motionärerna föreslår en översyn av författningsberedskapen i syfte att stärka möjligheterna att agera snabbt och effektivt i händelse av kris eller krig, vilket skulle stärka Sveriges förmåga att stå emot hybridhot (yrkande 1).

Pål Jonson m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3640 fler myndighetsgemensamma övningar som utgår från hybridscenarier, med en bredd av möjliga hot, för att förbättra beredskap och samverkan mellan olika myndighetsaktörer (yrkande 14). Motionärerna menar också att det inte räcker med att vi inom Sverige utvecklar nya förmågor och blir bättre på att samverka för att möta hybridhoten. Utöver en förstärkt gräns- och kustbevakning krävs tätare internationell samverkan på bredare front inom EU för såväl underrättelseutbyte som konkreta insatser mot hybridhot (yrkande 15).

Ett nationellt säkerhetsråd

Pål Jonson m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3642 att ett nationellt säkerhetsråd ska inrättas direkt under statsministern. Motionärerna anser att ledningen av Sverige måste organiseras så att den speglar den komplexa hotbild och de risker som vi möter i dag och att det behövs en tydlig krisledning som kan använda sig av alla relevanta resurser för effektiv krishantering. Det nationella säkerhetsrådets primära uppgift skulle vara att skapa en ökad medvetenhet och ett forum för strategiska överväganden samt, i händelse av kris, en central ledningsförmåga (yrkande 1). Motionärerna framhåller också vikten av att det finns en tydligt utpekad funktion som har ägarskap över den nationella säkerhetsstrategin för att skapa långsiktighet och kontinuitet. De föreslår att det nationella säkerhetsrådet ska få i uppdrag att

utveckla och implementera den nationella säkerhetsstrategin (yrkande 2). Även i kommittémotion 2021/22:3670 föreslår Pål Jonson m.fl. (M) att det ska inrättas ett nationellt säkerhetsråd med ansvar för säkerhetsstrategin direkt under statsministern (yrkande 7).

Nationell säkerhetsstrategi

Hans Wallmark m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3776 att säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling på ett tydligare sätt ska kopplas samman i en ny nationell säkerhetsstrategi och att satsningarna på forskning och utveckling ska öka (yrkande 2). Även i kommittémotion 2021/22:3774 av Hans Wallmark m.fl. (M) föreslås att säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling tydligare ska kopplas samman i en ny nationell säkerhetsstrategi (yrkande 7).

I kommittémotion 2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) föreslår motionärerna att regeringens nya nationella säkerhetsstrategi ska bli föremål för riksdagsbehandling (yrkande 7).

Bakgrund

Förmågan att stå emot hybridhot

Tidigare beredning

Hösten 2020 behandlade utskottet olika motionsyrkanden om förmåga och strukturer för att möta en breddad hotbild i samband med beredningen av totalförsvarspropositionen för 2021–2025 (prop. 2020/21:30, bet. 2020/21:F6U4).

Utskottet bedömde liksom regeringen att Sverige vid en säkerhetspolitisk kris, konflikt eller krig i närområdet kan bli utsatt för en kombination av olika maktmedel som inkluderar hybridhot, icke-linjär krigföring och antagonistiska hot inom olika delar i samhället och att även militära operationer utgör en komponent. Utskottet välkomnade att regeringen tydliggör att totalförsvarets förmåga behöver fortsätta att stärkas för att under tre månader kunna hantera en säkerhetspolitisk kris i Europa och Sveriges närområde som innebär allvarliga störningar i samhällets funktionalitet samt krig under del av denna tid. Utskottet ansåg i betänkandet att regeringens förslag till mål för totalförsvaret tog sin utgångspunkt i krav på förmåga att möta en stor bredd av olika hot. Utskottet betonade också vikten av att den pågående utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar skulle leda till ett välgrundat beslut. Med utgångspunkt i en helhetssyn som omfattar hela hotskalan, ett gemensamt regelverk och en sammanhållen planeringsprocess som inkluderar kommuner, regioner och länsstyrelser fann utskottet inte skäl att vidta ytterligare åtgärder i nuläget och avstyrkte därför motionsyrkanden om bl.a. krislagstiftning och åtgärder för ökad förmåga att stå emot hybridhot. Utskottet välkomnade också regeringens utgångspunkt att den operativa

förmågan ska vara styrande för inriktning och uppföljning av bl.a. övningsverksamheten.

Utskottet avstyrkte i samma betänkande ett motionsyrkande om att inrätta en beredskapspolis med hänvisning till att utskottet inte ville föregripa regeringens kommande översyn av personalförsörjningen, som skulle inkludera det eventuella behovet av förstärkningsresurser och en organisation för beredskapspolis. Det bör noteras att riksdagen därefter under våren 2021 har beslutat att rikta ett tillkännagivande till regeringen om att inrätta en beredskapspolis (rskr. 2020/21:395). I sitt betänkande anförde justitieutskottet att det säkerhetspolitiska läget i Sverige har förändrats sedan beredskapspolisens avveckling 2012, den organiserade brottsligheten har ökat och landet har ställts inför fler samhällskriser (bet. 2020/21:JuU23). Försvarsberedningen föreslog redan 2017 att en sådan förstärkningsresurs till polisen skulle utformas för situationer då beslut om beredskapshöjningar eller höjd beredskap har fattats. Justitieutskottet framhöll att det var angeläget att detta arbete inte längre fördröjs utan skyndsamt påbörjas.

I fråga om Försvarsmaktens stöd till polisen ansåg försvarsutskottet i samma betänkande, i likhet med vad justitieutskottet hade ansett i sitt yttrande till försvarsutskottet, att de bestämmelser som bl.a. finns i de olika förordningarna om Försvarsmaktens stöd till polisen var ändamålsenligt utformade. Försvarsutskottet ställde sig därför inte bakom motionsyrkanden om en översyn av lagar och föreskrifter inom området.

Sedan tidigare finns ett tillkännagivande från riksdagen till regeringen om att statens möjligheter att skydda totalförsvarsintressen skyndsamt bör ses över i en bred och genomgripande utredning (bet. 2016/17:FöU5, rskr. 2016/17:175). År 2017 beslutade regeringen att tillsätta en parlamentarisk kommitté med uppgift att se över hur skyddet för totalförsvarsverksamheten kan förbättras (dir. 2017:31). Efter kommitténs delbetänkande Några frågor i skyddslagstiftningen (SOU 2018:26) föreslog regeringen i vissa ändringar och kompletteringar av skyddslagens (2010:305) bestämmelser, vilka antogs av riksdagen 2019 (prop. 2018/19:127, bet. 2019/20:FöU2, rskr. 2019/20:19). Lagändringarna innebär bl.a. att fler skyddsvärda verksamheter ska kunna bli skyddsobjekt och att möjligheten att ingripa mot obemannade farkoster förstärks.

När det gäller författningsberedskap har utskottet även vid flera tillfällen framhållit vikten av en god författningsberedskap ur ett totalförsvarsperspektiv (se bet. 2019/20:FöU7 och bet. 2018/19:FöU7). Utskottet har anförts att nya eller förstärkta hot kräver en översyn av hur samhällsviktiga verksamheter kan skyddas och har välkomnat att både Försvarsberedningen och regeringen ser över behoven av ny eller reviderad författning samt ledningsstrukturer även för fredstida kriser. Med hänvisning till utredningen om ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar och översynen genom kommittén om förbättrat skydd för totalförsvarsverksamhet har utskottet inte ansett att det funnits skäl att föreslå ytterligare åtgärder i fråga om lagar och förordningar.

Pågående arbete

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 (prop. 2020/21:30) bedömde regeringen att förmågan att identifiera och hantera hybridhot måste förbättras inom myndigheter och i krisberedskapssystemet samlat och att myndigheterna och vissa andra aktörer behöver vidta förebyggande åtgärder för att minska sårbarheter och skydda sin verksamhet. Det behöver ske en generell förmågeutveckling för att kunna hantera den bredare hotbilden och de hybrida hoten i fredstid och myndigheterna behöver i ökad utsträckning inkludera perspektivet om hybridhot i sin planering. Regeringen framhöll vikten av ökad samverkan mellan säkerhets- och underrättelsetjänster och att verksamheter av betydelse för Sveriges säkerhet stärker sitt säkerhetsskydd. Utöver den nya lagstiftning som redan tagits fram när det gäller möjligheten att stoppa överlåtelser av säkerhets känslig verksamhet och viss egendom som kan skada Sveriges säkerhet ansåg regeringen också att lagstiftningen behöver skärpas ytterligare inom området och att det bör vara genomfört innan utgången av 2025. Regeringen beskrev också ett intensifierat internationellt samarbete för att identifiera, förebygga och bemöta hybridhot inom både EU och Nato.

I samma proposition bedömde regeringen att det är angeläget att göra en översyn av personalförsörjningen inom det civila försvaret, vilket inkluderar det eventuella behovet av förstärkningsresurser, även innefattat en beredskapspolisorganisation. Av budgetpropositionen för 2022 framgår att MSB i april 2022 ska redovisa det uppdrag som myndigheten har getts om personalförstärkningar vid höjd beredskap och krig. Regeringen anger att resultatet av uppdraget kommer att ligga till grund för regeringens fortsatta överväganden om vilka åtgärder som är bäst lämpade för att trygga personalförsörjningen.

När det gäller en cyberrelaterad hotbild redovisade regeringen i budgetpropositionen för 2022 att inrättandet av det nationella cybersäkerhetscentret innebär att Sveriges samlade förmåga att förebygga, upptäcka och hantera antagonistiska cyberhot stärks. Regeringen avser också att stärka cyberförsvarsförmågan i enlighet med inriktningen i totalförsvarspropositionen.

För att stärka det psykologiska försvaret inrättades en ny myndighet för psykologiskt försvar den 1 januari 2022. Enligt dess förordning (2021:936) med instruktion ska myndigheten bl.a. leda och samordna arbetet med att utveckla myndigheters och andra aktörers arbete med Sveriges psykologiska försvar och bidra till ett samordnat operativt agerande.

Den 1 mars 2021 presenterade utredningen om civilt försvar, Ju 2018:05, betänkandet Struktur för ökad motståndskraft (SOU 2021:25). Utredningen innehåller förslag om en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, regional och lokal nivå. Strukturen syftar även till att stärka samhällets förmåga att hantera fredstida kriser. Utredningsbetänkandet bereds nu inom Regeringskansliet och enligt Regeringskansliet

(Justitiedepartementet) planeras för att de delar som inte kräver lagändring utan som regleras i förordning, alltså beredskapsmyndigheter, sektorer, civilområden och MSB, ska beslutas innan sommaren.

Den 30 september 2021 beslutade regeringen om direktiv till en parlamentariskt sammansatt kommitté som bl.a. ska se över om grundlagen bör ändras för att möjliggöra ett ökat utrymme för en regering att besluta föreskrifter om det uppkommer ett allvarligt läge i fredstid som kräver ett snabbt agerande. I uppdraget ingår även att se över riksdagens krigsdelegation och vissa bestämmelser om riksdagens arbetsformer (dir. 2021:80). Uppdraget ska redovisas senast den 15 november 2023.

I juni 2019 redovisade kommittén för förbättrat skydd för totalförsvaret sitt slutbetänkande (SOU 2019:34). Regeringen anger i skrivelse 2020/21:75 från mars 2021 att ärendet har remissbehandlats och bereds nu inom Regeringskansliet.

Ett nationellt säkerhetsråd

Tidigare beredning

Hösten 2020 behandlade försvarsutskottet motionsyrkanden om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd och andra förändringar i den centrala samordningen och organisationen av totalförsvaret i betänkandet Totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4). Utskottet framhöll att ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden är avgörande för ett stärkt totalförsvaret. Utskottet ville dock inte föregripa den utredning som pågick och regeringens beslut om en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar på central, högre regional och lokal nivå genom att föreslå ett nationellt säkerhetsråd eller en beredskapskommission och avstyrkte därför motionsyrkanden om detta.

Ett par motionsyrkanden om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd har även tidigare behandlats av konstitutionsutskottet. Våren 2019 beslutade riksdagen i enlighet med konstitutionsutskottets förslag att tillkännage för regeringen att det borde göras en översyn av den centrala krisledningsorganisationen med inriktningen att inrätta ett nationellt säkerhetsråd för krisledning vid Statsrådsberedningen (bet. 2018/19:KU28, rskr. 2018/19:214). I sitt ställningstagande anförde konstitutionsutskottet följande:

Ledningen av Sveriges krishantering måste organiseras så att den speglar dagens komplexa hotbild och risker.

I Sverige baseras krisberedskapen på ansvarsprincipen, dvs. den myndighet som har ansvaret för en verksamhet under normala förhållanden har det även under en kris. 2005 års katastrofkommission pekade på vissa svagheter hos ansvarsprincipen (SOU 2015:104). Det handlade exempelvis om att signalerna från en myndighet som inte förmår lösa en kris på egen hand fördröjs. Kommissionen ansåg också att närhet till statsministern är av stor vikt för att ge krisledningen auktoritet i förhållande till fackdepartementen.

Mot den bakgrunden anser utskottet att regeringen bör göra en översyn av den centrala krisledningsorganisationen med inriktningen att skapa ett

nationellt säkerhetsråd för krisledning vid Statsrådsberedningen. På så sätt skulle krisledningen få en tydligare ställning högt upp i hierarkin. Just närheten till statsministern är av stor vikt för att ge krisledningen auktoritet i relationen till fackdepartementen. Det nya nationella säkerhetsrådet bör därför ledas av statsministern och utgöra knutpunkten i den centrala krisledningsorganisationen. Rådet bör arbeta med frågor som rör rikets säkerhet i bred bemärkelse och fånga upp och bereda strategiska säkerhetsfrågor som inte har en naturlig hemvist i ett enskilt fackdepartement.

Utskottet har tidigare uttalat att riksdagen inte har till uppgift att fatta beslut i frågor som rör Regeringskansliets organisation. Utskottet anser emellertid att frågan om utformningen av den centrala krisorganisationen inte är begränsad till hur Regeringskansliet bör vara organiserat utan gäller hanteringen av nationell krisledning i vidare mening.

Sammantaget finner utskottet att riksdagen bör tillkännage för regeringen vad utskottet anför om en översyn av den centrala krisledningsorganisationen med inriktningen att inrätta ett nationellt säkerhetsråd för krisledning vid Statsrådsberedningen. Därmed tillstyrker utskottet motionsyrkandena.

När konstitutionsutskottet under våren 2020 på nytt behandlade ett motionsyrkande om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd framförde utskottet att det fanns ett tillkännagivande i frågan och noterade att Coronakommissionen bl.a. ska utvärdera hur krisorganisationen har fungerat under pandemin. Mot den bakgrunden fann konstitutionsutskottet inte att det fanns skäl för riksdagen att besluta om något ytterligare tillkännagivande om ett nationellt säkerhetsråd (bet. 2020/21:KU22).

Pågående arbete

Regeringen beslutade den 30 juni 2020 att tillsätta en kommitté i form av en kommission med uppdrag att utvärdera regeringens, berörda förvaltningsmyndigheters, regionernas och kommunernas åtgärder för att begränsa spridningen av det virus som orsakar sjukdomen covid-19 och spridningens effekter (dir. 2020:74). Kommissionen ska bl.a. utvärdera hur krisorganisationen inom Regeringskansliet, berörda förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner har fungerat under pandemin. Uppdraget ska slutredovisas senast den 28 februari 2022.

I fråga om Regeringskansliets organisation för krishantering meddelade statsministern i regeringsförklaringen den 30 november 2021 att kansliet för krishantering, som sedan 2014 har sorterat under Justitiedepartementet, kommer att flyttas till Statsrådsberedningen. På regeringens webbplats anges att förändringen gäller fr.o.m. den 1 februari 2022.

Nationell säkerhetsstrategi

I sitt anförande vid Folk och försvars rikskonferens den 10 januari 2022 informerade försvarsministern att regeringen avser att fatta beslut om en ny nationell säkerhetsstrategi under våren. Utrikesministern anförde vid det

sammansatta försvars- och utrikesutskottets sammanträde den 18 januari 2022 att regeringen avser att samverka med riksdagen med anledning av strategin.

Den nuvarande nationella säkerhetsstrategin beslutades av regeringen i januari 2017. I strategin anges att syftet är att stärka förmågan att effektivt och samordnat förebygga och möta omedelbara och långsiktiga hot och utmaningar.

Utskottets ställningstagande

Förmågan att stå emot hybridhot

Totalförsvarsbeslutet 2020 tog sin utgångspunkt i krav på förmåga att kunna möta en bredd av olika hot, vilket utskottet lägger stor vikt vid. I likhet med regeringen anser utskottet att det behövs en ökad förmåga och planering för att möta den breddade hotbild som är aktuell i alla konfliktnivåer. Utskottet står fast vid sin bedömning från totalförsvarsbeslutet att Sverige kan bli utsatt för en kombination av olika maktmedel och att hybridhot, icke-linjär krigföring och antagonistiska hot inom olika delar av samhället liksom militära operationer kan utgöra komponenter av konflikter och krig i närområdet. Utskottet delar regeringens bedömning att förmågan att identifiera och hantera denna typ av hot måste förbättras inom myndigheter och i krisberedskapssystemet samlat, då samhällets krisberedskapsförmåga är en viktig del för att samlat kunna hantera allvarliga händelser. En utvecklad underrättelsesamverkan mellan myndigheter i det militära och det civila försvaret, Försvarsmaktens stöd till civila myndigheter och ett stärkt säkerhetsskydd utgör viktiga delar av arbetet.

Utskottet noterar regeringens bedömning att ansvariga myndigheter i ökad utsträckning bör inkludera perspektivet om hybridhot i sin planering och eftersom utskottet utgår från att regeringen följer upp detta, och att övningsverksamheten för att stärka totalförsvarsförmågan genomförs på det sätt som framkommer i totalförsvarsbeslutet, ser inte utskottet nu skäl att vidta några ytterligare åtgärder. Motion 2021/22:3640 (M) yrkande 14 avstyrks därför.

Eftersom hybridhot är av gränsöverskridande karaktär krävs internationellt samarbete för att bemöta problematiken och agera samlat. Utskottet ser positivt på samarbetet inom bl.a. EU och Nato för att identifiera, förebygga och bemöta hybrida hot och välkomnar att arbetet intensifieras ytterligare framöver. Utskottet ser dock inte skäl att vidta ytterligare åtgärder i nuläget och avstyrker därför motionsyrkande 15 i ovan nämnda motion.

Utskottet betonar fortsatt vikten av en god författningsberedskap och framhåller – liksom det gjorts i betänkandena 2017/18:FöU7, 2018/19:FöU7, 2019/20:FöU7, 2020/21:FöU4 och 2020/21:FöU7 – att ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden för att skapa samordning inom det civila försvaret som mellan det civila och det militära försvaret är avgörande för ett stärkt totalförsvaret. Utskottet noterar att strukturer och lagstiftning inom totalförsvaret och krisberedskapen för närvarande ses över i flera utredningar

och att regeringen bereder utredningsförslagen från betänkandet om civilt försvar, som bl.a. gäller en organisatorisk plattform för planering och operativ hantering av fredstida kriser, höjd beredskap och ytterst krig. En parlamentariskt sammansatt kommitté har tillsatts med uppdrag att göra en översyn av förutsättningarna för legalt handlande vid fredstida kriser och Coronakommissionen har i uppdrag att utvärdera hur krisorganisationen inom Regeringskansliet, berörda förvaltningsmyndigheter, regioner och kommuner har fungerat under pandemin. Utskottet noterar också att behovet av en beredskapspolis ses över inom ramen för MSB:s uppdrag om personalbehov vid höjd beredskap och att regeringen aviserat att ytterligare lagskärpningar behöver göras inom säkerhetsskydd före 2025. Vidare bidrar det nationella cybersäkerhetscentret och den nya myndigheten för psykologiskt försvar till förmågan att hantera en bred hotbild.

Mot bakgrund av regeringens pågående beredningar och i avvaktan på resultatet av pågående och aviserade utredningars arbete ser utskottet inte skäl att föreslå ytterligare åtgärder för tillfället. Motion 2021/22:4039 (M) yrkandena 4 och 6 och 2021/22:3640 (M) yrkande 1 avstyrks därmed.

Ett nationellt säkerhetsråd

Utskottet understryker att ledningen av Sveriges krishantering behöver vara organiserad så att den är ändamålsenlig utifrån dagens komplexa hotbild och risker. Ändamålsenliga och tydliga lednings- och ansvarsförhållanden är avgörande för ett stärkt totalförsvar. Utskottet konstaterar att riksdagen tillkännagav för regeringen våren 2019 att det borde göras en översyn av den centrala krisledningsorganisationen med inriktningen att inrätta ett nationellt säkerhetsråd för krisledning vid Statsrådsberedningen. Utskottet emotser regeringens slutbehandling av tillkännagivandet. Utskottet noterar också att regeringen nu genomför organisationsförändringar inom Regeringskansliet som knyter krishantering närmare statsministern, att Coronakommissionen bl.a. utvärderar hur krisorganisationen har fungerat under pandemin samt att beslut ska tas om en struktur för ansvar, ledning och samordning inom civilt försvar. Mot den bakgrunden finner inte utskottet skäl för riksdagen att nu besluta om något ytterligare tillkännagivande till regeringen i fråga om ett nationellt säkerhetsråd. Motionsyrkandena med förslag om nationellt säkerhetsråd avstyrks därför.

Nationell säkerhetsstrategi

Regeringen har aviserat att den nu gällande nationella säkerhetsstrategin, som togs fram 2017, ska ersättas av en ny strategi under våren. Utskottet noterar att utrikesministern vid utskottssammanträdet den 18 januari meddelade att regeringen avser att samverka med riksdagen med anledning av den nationella säkerhetsstrategin, vilket utskottet välkomnar. Att det finns ett brett samförstånd om den nationella säkerheten är av betydande värde inte minst mot bakgrund av det försämrade säkerhetspolitiska läget i Sveriges närområde

och i Europa. Utskottet förutsätter att totalförsvarsbeslutet utgör en viktig utgångspunkt i den nya strategin. Utskottet emotser en kommande samverkan och finner i nuläget inte skäl att vidta några fler åtgärder. Motionsyrkandena som avser en nationell säkerhetsstrategi avstyrks därmed.

Det militära försvarets förmåga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om det militära försvarets förmåga.

Jämför reservation 8 (C), 9 (KD) och 10 (SD).

Motionerna

Roger Richthoff m.fl. (SD) föreslår i kommittémotion 2021/22:2531 att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ledning och samverkan. Motionärerna anför att ledningscentraler och andra mål som kan vara värdefulla för en angripare ska ha tillgång till bergrum eller på annat sätt skyddas och att den högsta ledningen och ledningscentralernas staber ska ha en hög beredskap och öva kontinuerligt. De anser också att samarbetet mellan försvarsgrenarna framöver bör utökas till att omfatta även våra nordiska grannländer (yrkande 4).

Daniel Bäckström m.fl. (C) anför i kommittémotion 2021/22:3233 att krigsdugligheten ska öka inom alla krigsförband (yrkande 1) och att hela krigsorganisationen ska vara färdigorganiserad till 2030 (yrkande 2). Motionärerna framhåller att Försvarsberedningens betänkande Värnkraft ska genomföras i sin helhet om den ekonomiska ramen höjs 2026–2030 och att medlen ska användas till förmågehöjande insatser i stridskrafterna. När det gäller flygvapnet ska bl.a. fler robotar tillföras, förmågan att kunna basera flygstridskrafterna på spridda krigsbaser ska förstärkas och omsättningen av bl.a. radarsystem till sensorskedjan tidigareläggas (yrkande 3). Inom marinen behöver amfibieförbanden åtminstone förstärkas ytterligare materiellt med nya stridsbåtar i enlighet med vad som aviserats i försvarsbeslutet (yrkande 4). I fråga om armén ska bl.a. den påbörjade förstärkningen fortsätta, ett modernt luftburet luftvärn anskaffas, divisionsförmågan förstärkas med en ingenjörsbataljon och uthålligheten i krig förstärkas (yrkande 5). Motionärerna understryker också vikten av att försvaret utvecklas så att hela landet kan försvaras (yrkande 7).

I kommittémotion 2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför motionärerna att försvaret ska ha förmåga att försvara hela Sverige och att det är av största vikt att den andra av Sveriges två brigader blir krigsanvändbar i närtid. Senast 2030 ska Sverige ha tre helt klara brigader och också ha satt upp de två stridsgrupper som är avsedda att försvara Stockholm respektive Gotland (yrkande 14).

Bakgrund

Tidigare beredning

I december 2020 beslutade riksdagen om inriktningen för Försvarsmaktens krigsorganisation fr.o.m. 2021. Utskottet anförde i sitt betänkande att man i huvudsak delade Försvarsberedningens och Försvarsmaktens bedömningar om hur krigsorganisationen skulle utvecklas under perioden 2021–2030 och tillstyrkte det förslag till inriktning av Försvarsmaktens krigsorganisation som regeringen hade lämnat (bet. 2020/21:FöU4, rskr. 2020/21:135). Utskottet såg den föreslagna krigsorganisationen som en helhet och fann inte skäl att ompröva enskilda delar eller förstärkningar av denna. Utskottet lade också stor vikt vid att riksdagen får en resultatredovisning av organisationens utveckling, och välkomnade också propositionens utgångspunkt att Försvarsberedningens rapport Värnkraft skulle genomföras i sin helhet om den ekonomiska ramen höjs åren 2026–2030. Utskottet anförde att man lägger vikt vid att utvärdera förverkligandet av försvarsbeslutet och betonade betydelsen av en kontrollstation 2023 som kan utvärdera om förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut.

Sedan 2017 beslutar riksdagen om inriktningen för Försvarsmaktens anskaffning och vidmakthållande av försvarsmateriel i ett tolvårsperspektiv. I december 2021 beslutade riksdagen att godkänna investeringsplaner för anskaffning respektive vidmakthållande av försvarsmateriel för perioden 2022–2031 (bet. 2021/22:FöU1, rskr. 2021/22:94).

Pågående arbete

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen att Försvarsmakten har getts i uppdrag att genomföra den inriktning som riksdagen beslutat för krigsorganisationen fr.o.m. 2021 och att genomförandet av inriktningen i propositionen Totalförsvaret 2021–2025 står i fokus de kommande åren. Inriktningen innebär en utökning av krigsorganisationen, bl.a. inom armén, och att ledning och logistik förstärks. Brigaderna framhålls som kärnan i arméstridskrafternas förmåga att möta ett väpnat angrepp och regeringen redovisar sin avsikt att prioritera arbetet med att organisera tre mekaniserade brigader under 2022. När det gäller flygvapnet anger regeringen bl.a. att ytterligare jaktrobotar ska tillföras och att förstärkningen av flygbasorganisationen och förmågan till spridning av flygstridskrafter är viktiga för att nå de mål för den operativa förmågan som regeringen beslutat om fram till 2030. Marinen ska fortsätta utvecklas för att kunna möta ett väpnat angrepp och upprätthålla den territoriella integriteten med fokus på Östersjön. Inriktningen innebär också ökad övningsverksamhet och omfattande materielinvesteringar. Regeringen redovisar att de anslagsökningar som riksdagen beslutat om kommer att möjliggöra successiv materieluppfyllnad, vilket är en förutsättning för krigsförbandens utveckling. Regeringen anger vidare att man har beslutat om mål för Försvarsmaktens operativa förmåga

som bl.a. innebär att Försvarsmakten ska öka vissa förmågor vid krig samt i fredstid.

I totalförsvarspropositionen redovisades 17 prioriterade åtgärder som ska inplaneras vid utökad ekonomisk ram, exempelvis ska flygvapnet tillföras fler robotar, amfibieförbanden förstärkas materiellt med fler nya stridsbåtar och modernt buret luftvärn anskaffas till armén. Försvarsmakten har i regleringsbrevet för 2021 och 2022 getts i uppdrag att påbörja en planering för ett möjligt genomförande av dessa 17 åtgärder. Ett genomförande förutsätter särskilda beslut och att den ekonomiska ramen för perioden 2026–2030 höjs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet lägger stor vikt vid genomförandet av försvarsbeslutet och vid att de beslutade målen uppnås. Tidigt in på försvarsperioden har riksdagen ännu inte mottagit den redovisning som regeringen aviserat i budgetpropositionen om den nya krigsorganisationens utveckling och den operativa förmågans utveckling över tid, vilket utskottet emotser framöver. Utskottet kan ändå konstatera att regeringen, med utgångspunkt i försvarsbeslutet, har gett Försvarsmakten i uppdrag att utveckla den beslutade krigsorganisationen som ska vara uppfylld 2030 samt att myndigheten har fått i mål att öka sin förmåga i krig respektive fred. Regeringen har vidare i Försvarsmaktens regleringsbrev gett myndigheten i uppdrag att planera för ett genomförande av ytterligare åtgärder som anges i totalförsvarspropositionen, och som förutsätter en ökning av den ekonomiska ramen 2026–2030. Utskottet noterar regeringens avsikt att prioritera arbetet med att organisera tre mekaniserade brigader och utgår i fråga om detta från att regeringen även beaktar de rekommendationer som Riksrevisionen lämnade i sin rapport om arméstridskrafternas utveckling. Utskottet kan vidare konstatera att en kontrollstation 2023 ska utvärdera om förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram för totalförsvaret.

När det gäller ledningsfunktionen har regeringen redogjort för arbetet med att åstadkomma en förstärkt ledningsförmåga i totalförsvarspropositionen och såväl Försvarsberedningen som regeringen har betonat vikten av att de operativa ledningsfunktionerna är tillräckligt säkra och robusta för att möjliggöra det militära försvarets behov av ledning i krig.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan finner utskottet inga skäl att vidta fler åtgärder i nuläget och avstyrker därför samtliga motionsyrkanden.

Materieförsörjning, försvarsindustri och export

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsförslag om materieförsörjning, försvarsindustri, export och utredning av Försvarets materielverks effektivitet och roll.

Jämför reservation 11 (M), 12 (SD), 13 (KD), 14 (M), 15 (M), 16 (M, L) och 17 (SD).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) yrkar i kommittémotion 2021/22:3643 på ökad försörjningssäkerhet i det militära försvaret (yrkande 1). I samma motion framhåller motionärerna att principerna för den framtida materielanskaffningen kommer att ha stor påverkan på försvarsindustrins möjligheter att verka och att det därför behövs ett samlat grepp. De föreslår att det ska tas fram en försvarsindustristrategi för en konkurrenskraftig försvarsindustri i Sverige som kompletterar den nya materieförsörjningsstrategin (yrkande 2). Motionärerna anser också att det behövs ett forum för strategisk dialog mellan försvarsmyndigheter och försvarsföretag. Ett sådant försvarsindustriråd skulle fungera som en gemensam arena för att diskutera påverkan av framtida teknologier och strategiska vägval (yrkande 4). I samma motion föreslår motionärerna att åtgärder ska vidtas för att stärka exportfrämjandet på försvarsmarknaden (yrkande 19). Motionärerna tar även upp frågor om Försvarets materielverks effektivitet och ökade omkostnader i myndigheten. Motionärerna anser att det finns skäl att se över effektiviteten och kompetensförsörjningen hos Försvarets materielverk och föreslår att det tillsätts en utredning som ser över dessa frågor (yrkande 22).

En utredning av Försvarets materielverk föreslås även i kommittémotion 2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD). Motionärerna anser att utredningen bör syfta till att effektivisera myndighetens verksamhet och ta upp frågan om huruvida myndighetens verksamhet bör bedrivas som enskild myndighet eller inte (yrkande 9). I samma motion beskriver motionärerna vilka principer som de anser ska vara ledande för försvarets materieförsörjning (yrkande 6).

I kommittémotion 2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför motionärerna vilka komponenter som en samlad strategi för materieförsörjningen bör innehålla. Det gäller exempelvis hur vi säkerställer tillgången till utländsk försvarsmateriel även vid kriser och konflikter i vår omvärld och inom vilka försvarsrelaterade teknologiområden vi till rimliga kostnader kan upprätthålla en hög och internationellt konkurrenskraftig nivå (yrkande 30).

Bakgrund

Tidigare beredning

Frågor om strategi och principer för materieförsörjningen samt frågor om försvarsindustri och exportfrämjande har tidigare beretts av utskottet bl.a. under hösten 2020 i betänkandet om totalförsvaret 2021–2025 (bet. 2020/21:FöU4) och under våren 2020 i betänkandet om försvarspolitik (bet. 2019/20:FöU6). Motionsyrkanden har även beretts bl.a. i betänkandena 2016/17:FöU3 och 2017/18:FöU3.

I betänkandet om totalförsvaret 2021–2025 välkomnade utskottet att regeringen hade gett en särskild utredare i uppdrag att redovisa en materieförsörjningsstrategi för det militära försvaret och att en parlamentariskt sammansatt referensgrupp knöts till utredningen. Utredningen skulle omfatta ett antal centrala frågeställningar kopplade till materieförsörjningen i det militära försvaret som bl.a. rörde försörjningstrygghet, försvarsindustrin och hur staten bör hantera väsentliga säkerhetsintressen. Med hänvisning till att frågorna utgör en helhet som utskottet ansåg borde behandlas samlat och att det inte fanns skäl att föregripa utredningens resultat avstyrkte utskottet motionsyrkanden som gällde strategi och principer för materieförsörjningen samt försvarsindustri och exportfrämjande. I samma betänkande konstaterade utskottet att de materieförsörjningsprinciper som fastställdes 2009 och som återupprepades i försvarsbeslutet 2015 alltså gäller, men att det är viktigt att i tillämpningen beakta det ökade fokuset på nationellt försvar och väpnat angrepp, kraven på försörjningstrygghet, väsentliga säkerhetsintressen och förändrade internationella förutsättningar.

När det gäller motionsyrkanden om att utreda Försvarets materielverks roll och effektivisera verksamheten har utskottet i tidigare beredningar av frågan anfört att reformen när det gäller ansvarsfördelning och finansiell styrmodell som infördes 2019 kan bidra till ökad kostnadskontroll och spårbarhet. Utskottet har utgått från att regeringen ska följa FMV:s leveransförmåga och effektivitet och har därför inte sett skäl att tillstyrka motionsyrkandena (bet. 2020/21:FöU4 och bet. 2019/20:FöU6).

Det kan vidare noteras att utskottet löpande har uppmärksammat frågor om effektiviteten i materieförsörjningen vid beredningen av statens budget för utgiftsområde 6 Försvar och samhällets krisberedskap. I budgetbetänkandet för 2019 konstaterade utskottet, mot bakgrund av Materielbehovsutredningens betänkande (SOU 2018:7) och Statskontorets bedömning om FMV:s ökande omkostnader för att upphandla försvarsmateriel, att Försvarets materielverks omkostnader som andel av de fakturerade intäkterna fortfarande låg på sådana nivåer att arbetet med att öka kostnadseffektiviteten i materieförsörjningsprocessen behövde intensifieras ytterligare (bet. 2018/19:FöU1).

Utskottet anförde i budgetbetänkandet för 2021 att det är fortsatt angeläget att säkerställa att både Försvarmakten och FMV har väl fungerande metoder

för ekonomisk styrning, planering och uppföljning. Utskottet framhöll vidare att man utgick från att regeringens översyn av nya resultatindikatorer skulle ta sin utgångspunkt i den nya finansiella styrmodellen. Utskottet bedömde att en sådan översyn kunde ge riksdagen möjlighet att följa hur materielprocessen effektiviseras under den kommande inriktningsperioden. I budgetbetänkandet för 2021 konstaterade utskottet också att materieförsörjningsprocessen är förknippad med ett antal risker och utmaningar. Utskottet anförde att man har uppfattat att mer substantiella resultat av effektiviseringar för att sänka materieförsörjningskostnaderna hade uteblivit under de senaste tio åren och fann det därför oroande att regeringen har konstaterat att de underlag som använts för att beräkna materieförsörjningskostnaderna inte längre var tillgängliga (bet. 2020/21:FöU1).

Våren 2021 såg utskottet i sitt yttrande över årsredovisningen för staten 2020 med oro på att Försvarets materielverk inte upparbetat beställningsbemyndigandet inom anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar. Utskottet ansåg att ett så stort underutnyttjande tillsammans med de utmaningar i fråga om uppföljning och kontroll som följer med övergången till den nya finansieringsmodellen aktualiserar frågan om FMV:s effektivitet. Utskottet underströk därför vikten av att regeringen återkommer till riksdagen så att kostnadskontroll och spårbarhet kan följas för såväl materieförsörjningsprocessen som FMV:s effektivitet (2020/21:FöU10y).

I budgetbetänkandet för 2022 såg utskottet skäl att på nytt betona vikten av effektiva och transparenta materielansaffningsprocesser (bet. 2021/22:FöU1).

Pågående arbete

Den 12 november 2020 gav regeringen en särskild utredare i uppdrag att redovisa en strategi som på ett uthålligt och kostnadseffektivt sätt ska bidra till att det militära försvarets behov av materiel och relaterad forskning, teknikutveckling och tjänster tillgodoses i fred, kris och krig (dir. 2020:119). Utredaren ska bl.a. klarlägga förutsättningarna för materieförsörjningen, analysera försvarsmarknaden och utveckla statens relation till försvarsföretagen. En parlamentariskt sammansatt referensgrupp är knuten till utredningen och uppdraget ska redovisas senast den 4 maj 2022. Regeringen anger i budgetpropositionen för 2022 att utredningen kommer att utgöra utgångspunkten för regeringens fortsatta överväganden.

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen att arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen av det militära försvaret har fortsatt med fokus på att bl.a. fortsätta omhänderta rekommendationerna från Statskontorets rapport (2018:27) och Ekonomistyrningsverkets iakttagelser (ESV 2018-00176). Ekonomistyrningsverket har haft i uppdrag att stödja både Försvarmakten och Försvarets materielverk, vilket enligt regeringen lett till en fortsatt utveckling av investeringsplanerna. I redovisningen av sina iakttagelser i november 2020 bedömde Ekonomistyrningsverket att båda

myndigheterna hade genomfört betydande förbättringar av sina ekonomiska underlag de senaste åren och att merparten av de tidigare identifierade bristerna var åtgärdade (ESV 2019–00649). Ekonomistyrningsverket lämnade också nya rekommendationer bl.a. när det gäller riskhantering och infrastruktur. Ekonomistyrningsverket har nu genom regeringsbeslut från den 17 december 2020 i uppdrag att fortsätta lämna stöd till Försvarmakten, Försvarets materielverk men även till Fortifikationsverket i fråga om ekonomisk styrning. Enligt uppdraget ska iakttagelser och förslag till åtgärder redovisas löpande och en rapport redovisas senast den 15 oktober 2022. Regeringen anför i budgetpropositionen för 2022 att man ska fortsätta följa utmaningarna i materieförsörjningen.

Försvarets materielverk uppger i sin årsredovisning för 2020 att leveransförmågan, dvs. antalet genomförda leveranser till Försvarmakten jämfört med antalet åtagna leveranser, för 2020 var oförändrad jämfört mot föregående år och uppgick även 2020 till 82 procent. Leveransförmågan för de leveranser som Försvarmakten identifierat som särskilt viktiga har enligt myndigheten inte mätts 2020 på grund av att informationen inte längre finns i systemet med anledning av anpassningar till den nya finansiella modellen och ändrade ansvarsförhållanden mellan myndigheterna.

I budgetbeslutet för 2022 anvisade riksdagen ca 2,1 miljarder kronor till Försvarets materielverk. I regleringsbrevet för Försvarets materielverk fördelade regeringen dessa medel på sex anslagposter där myndighetsförvaltning är den största (1,3 miljarder kronor) följt av posten direkta utgifter för materielanskaffningen (710 miljoner kronor).

Utskottets ställningstagande

Totalförvarsbeslutet fastslog att materieförsörjningen ska säkerställa Försvarmaktens behov av materiel och tjänster i fred, höjd beredskap och ytterst i krig. Det är enligt utskottets mening angeläget att utifrån denna utgångspunkt ta fram en välgrundad materieförsörjningsstrategi som ger vägledning för ett väl övervägt, långsiktigt och uthålligt agerande i förhållande till försvarets operativa förmåga och statens resurser och säkerhetsintressen. Utskottet noterar att den utredning som nu pågår om en materieförsörjningsstrategi bl.a. ska klarlägga förutsättningarna för att på ett över tiden effektivt och uthålligt sätt säkerställa det militära försvarets behov av materiel och tjänster i fred, kris och krig. Utredningen ska därutöver analysera försvarsmarknaden, utveckla statens relation till försvarsföretagen och föreslå strukturerade former för en strategisk dialog mellan staten och försvarsföretagen. Utskottet konstaterar därmed att flera av de aspekter som tas upp i motionerna redan omfattas av direktiven till den pågående utredningen. Utskottet anser att utredningens resultat bör vägas in i överväganden om eventuella ytterligare åtgärder på området och ser inte att det finns anledning att föregripa utredningen. Utskottet avstyrker därför

motion 2021/22:3643 (M) yrkandena 1, 2, 4 och 19 och motion 2021/22:3908 (KD) yrkande 30.

Vidare konstaterar utskottet att principerna för materieförsörjningen behandlades i totalförsvarsbeslutet, där utskottet i likhet med regeringen bedömde att de materieförsörjningsprinciper som fastställdes 2009 och som återupprepades i försvarsbeslutet 2015 alltså gäller men att det är viktigt att i tillämpningen beakta det ökade fokuset på nationellt försvar och väpnat angrepp, kraven på försörjningstrygghet, väsentliga säkerhetsintressen och förändrade internationella förutsättningar. Utskottet ser inte skäl att ompröva principerna med anledning av motionsyrkandet och avstyrker därför 2021/22:2531 (SD) yrkande 6.

Utskottet har tidigare uttryckt oro för effektiviteten inom Försvarets materielverk. I sitt yttrande om Årsredovisningen för staten 2020 anförde utskottet att det stora underutnyttjandet av beställningsbemyndigandet på anslaget 1:3 tillsammans med de utmaningar i fråga om uppföljning och kontroll som följer med övergången till den nya finansieringsmodellen fram till 2028 aktualiserar frågan om FMV:s effektivitet (yttr. 2020/21:FöU10y). Utskottet ser positivt på att regeringen efter detta har redovisat fortsatta åtgärder för att utveckla uppföljningen av materieförsörjningen och tycker att det är bra att Ekonomistyrningsverket har ett fortsatt uppdrag att stödja Försvarets materielverk när det gäller ekonomisk uppföljning. Utskottet noterar också Ekonomistyrningsverkets bedömning om att Försvarets materielverk har förbättrat sina underlag. Samtidigt har den av regeringen aviserade översynen av resultatindikatorer för materieförsörjningen ännu inte presenterats i budgetpropositionen, vilket medför att riksdagen ännu inte kunnat följa hur materieförsörjningsprocessen effektiviseras eller i vilken utsträckning som reformen för den finansiella styrmodellen för materieförsörjningen som infördes 2019 har resulterat i ökad kostnadskontroll, spårbarhet och en effektivare materieförsörjning. Utskottet framhåller därför igen – liksom det gjorde i betänkande 2021/22:FöU1 och i yttrande 2020/21:FöU10y – vikten av att regeringen återkommer till riksdagen så att kostnadskontroll och spårbarhet kan följas för såväl materieförsörjningsprocessen som Försvarets materielverks effektivitet. Utskottet avser att fortsätta följa utvecklingen noga men mot bakgrund av det som anförts ovan ser utskottet inte skäl att i dagsläget vidta fler åtgärder. Utskottet avstyrker därför motionerna 2021/22:3643 (M) yrkande 22 och 2021/22:2531 (SD) yrkande 9.

Forskning och utveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om forskning och utveckling.

Jämför reservation 18 (M) och 19 (SD).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) anför i kommittémotion 2021/22:3643 att det framtida slagfältet kommer att präglas av den snabba teknikutvecklingen inom områden som automation, robotik och artificiell intelligens (AI). Motionärerna föreslår ett närmare samarbete och en fördjupad strategisk dialog mellan myndigheter, akademien och företag inom försvarssektorn för att främja nya teknologier (yrkande 10). Utifrån den ökande betydelsen som AI förväntas få framöver föreslår motionärerna att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en AI-strategi (yrkande 12). De anser också att försvarssektorn behöver arbeta mer systematiskt för att integrera ny teknologi som löpande utvecklas inom den civila sektorn och yrkar på ökad samverkan mellan civil och militär forskning (yrkande 13).

I kommittémotion 2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) anför motionärerna att statligt finansierad forskning och utveckling är grundläggande för försvarsindustrin och att den bör koncentreras till områden där svensk industri är framgångsrik. Det är också viktigt att den statligt finansierade forskningen prioriterar det civila försvarets återuppbyggnad (yrkande 7).

Bakgrund

Tidigare beredning

I sitt betänkande om totalförsvaret 2021–2025 anförde utskottet i sitt ställningstagande att man lade vikt vid att våra forskningsmiljöer svarar mot totalförsvarets behov. Utskottet betonade att synergier mellan civil och militär forskning och utveckling bör eftersträvas där det kan anses vara relevant och vara till ömsesidig nytta för det civila och det militära försvaret samt inom ramen för totalförsvaret (bet. 2020/21:FöU4).

Vikten av forskning och utveckling mot bakgrund av den snabba teknikutvecklingen framhölls också av utskottet i samband med beredningen av statens budget för 2019, då utskottet föreslog att riksdagen skulle anvisa högre anslag till forskning och teknikutveckling och till Totalförsvarets forskningsinstitut än vad regeringen hade föreslagit. Utskottet motiverade ökningen bl.a. med att utvecklingen visar att den framtida operationsmiljön i hög grad påverkas av en snabb teknikutveckling. Utskottet framhöll att ökningen syftade till att möta kommande behov av kompetens för att kunna

göra relevanta framtidsstudier som grund för eventuella upphandlingar och för verksamhet av strategisk betydelse och med totalförsvarsfokus vid FOI (bet. 2018/19:F6U1).

Pågående arbete

I propositionen Totalförsvaret 2021–2025 bedömde regeringen att forskning och utveckling i högre utsträckning bör inriktas mot att långsiktigt öka Försvarmaktens möjligheter att möta framtida hot (prop. 2020/21:30). Regeringen framhöll behovet av samverkan mellan civila och militära forskningsaktörer och beställare. Eftersom utveckling av teknik som är relevant för försvaret i stor utsträckning sker i det civila samhället är tillämpning av ny civil teknik nödvändig för att stridskrafterna ska förbli relevanta. Regeringen ansåg att synergier mellan civil och militär forskning och utveckling bör eftersträvas där det kan anses vara relevant och vara till ömsesidig nytta för det civila och det militära försvaret och inom ramen för totalförsvaret. Regeringen bedömde att Sverige måste ha forskningsmiljöer tillgängliga för totalförsvarets behov.

I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen i fråga om forskning och utveckling att arbetet med att förstärka nya eller nyligen tillförda områden har fortsatt, exempelvis när det gäller operationer i cybermiljön, autonomi och artificiell intelligens. Regeringen anger vidare att förstärkningen av forskningsverksamheten påbörjas 2022 och att det sker en ökning av anslaget 1:4 Forskning och teknikutveckling. Regeringen avser att fortsätta att följa Försvarmaktens och Försvarets materielverks arbete med att utveckla det sätt på vilket de tillgodogör sig den forskning och utveckling som bedrivs. Fokus kommer särskilt att läggas på att bidra till vidareutvecklingen av den samverkan som byggs upp mellan civila och militära aktörer inom forskningsområdet.

Totalförsvarets forskningsinstitut uppger i sin årsredovisning för 2020 att verksamheten bl.a. omfattat hur modern informationsteknik kan användas för underrättelseinhämtning, hur AI-metodik kan nyttjas i försvarsorienterade system och driftsättandet av ett AI-beräkningssystem. I Försvarmaktens årsredovisning för samma år redovisar myndigheten bl.a. att forskning har bedrivits om förutsättningarna att bruka artificiell intelligens (AI) i militära tillämpningar.

Senast den 4 maj 2022 ska utredningen om en materieförsörjningsstrategi redovisa resultatet av uppdraget. Utredaren har i uppdrag att redovisa en strategi som på ett uthålligt och kostnadseffektivt sätt bidrar till att det militära försvarets behov av materiel och relaterad forskning, teknikutveckling och tjänster tillgodoses i fred, kris och krig (dir. 2020:119). I uppdraget ingår att bl.a. föreslå hur forskning och tekniska framsteg kan understödjas samt hur bi- och multilaterala teknologi- och materielsamarbeten bör nyttjas för att bidra till Sveriges försvarsförmåga.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens bedömning i totalförvarspropositionen att forskning och utveckling i högre utsträckning bör inriktas mot att långsiktigt öka Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot. Utveckling av relevant teknik sker i stor utsträckning i det civila samhället, och i likhet med regeringen framhåller utskottet behovet av samverkan mellan civila och militära forskningsaktörer. Utskottet ser därför positivt på att regeringen i budgetpropositionen för 2022 redovisar att man avser att särskilt följa samverkan som byggs upp mellan civila och militära aktörer inom forskningsområdet. Då utskottet uppfattar att även området artificiell intelligens omfattas av inriktningen att i högre utsträckning rikta forskningen och utvecklingen mot att långsiktigt öka Försvarsmaktens möjligheter att möta framtida hot, samt mot bakgrund av det arbete som myndigheterna redan bedriver, ser utskottet inte skäl att föreslå fler åtgärder på området i nuläget. Utskottet konstaterar också att utredningen om en materielförsörjningsstrategi ska föreslå hur forskning och tekniska framsteg kan understödjas för att bidra till svensk försvarsförmåga.

I fråga om att prioritera det civila försvarets återuppbyggnad i den statligt finansierade forskningen konstaterar utskottet att regeringen har bedömt att Sverige måste ha forskningsmiljöer tillgängliga för totalförsvarets behov. Utskottet förutsätter att regeringen i arbetet med att förstärka totalförsvaret under 2021–2025 också följer upp att kunskap och kompetens som byggs upp kan möta både civila och militära behov i totalförsvaret.

Mot bakgrund av det ovan anförda avstyrker utskottet alla motionsyrkanden.

Försvarssamarbeten

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om försvarssamarbetet inom EU och övriga internationella försvarssamarbeten.

Jämför reservation 20 (M), 21 (KD) och 22 (M).

Motionerna

Ulf Kristersson m.fl. (M) anför i partimotion 2021/22:4039 att det fördjupade försvarssamarbetet i EU har potential att stärka både de enskilda medlemsländernas försvarsförmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Motionärerna anser att Sverige ska sätta en strategi med tydliga prioriteringar för deltagandet i EU:s försvarssamarbete (yrkande 13).

Pål Jonson m.fl. (M) framhåller i kommittémotion 2021/22:3643 att försvarssamarbetet i EU har genomgripande konsekvenser för materiel, marknad och industri. De föreslår att en nationell svensk strategi ska tas fram

för Sveriges deltagande i EU:s försvarssamarbete för att tillgodose att Sverige fullt ut kan spela sin roll inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (yrkande 16). I motionen föreslås vidare att Sverige bör ta initiativ inom EU och OCCAR för att främja utbildningskompetens när det gäller projektledning av internationella materielsamarbeten (yrkande 17). Motionärerna anser också att det finns skäl att genomföra en utredning om svenska tekniska styrkeområden som kan utgöra grunden för samarbeten med andra länder och vara vägledande för projekt inom den europeiska försvarsfonden (yrkande 18).

Hans Wallmark m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:3776 att riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra och säkerställa tredjelandsdeltagande för nära parter i relevanta försvarsprojekt (yrkande 31). Motionärerna anser också att det nordiska försvarssamarbetet ska fördjupas och att Sveriges försvar ska stärkas (yrkande 6).

I kommittémotion 2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför motionärerna att det är positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område. Motionärerna anser att EU-samarbetet bör beröra frågor som gäller militär forskning och utveckling av försvarsmateriel, asymmetrisk (icke-konventionell) krigföring samt effektivisering av lednings- och samordningssystem för att underlätta trupptransporter mellan medlemsländer och EU-gemensamma försvarsinsatser (yrkande 5).

I kommittémotion 2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) anför motionärerna att Europas länder måste öka sin försvarsförmåga och att EU ska verka för att medlemsländerna ökar sina nationella kapaciteter och att samarbetet mellan EU:s nationella försvar ökar. Motionärerna yrkar att det europeiska försvarssamarbetet ska fördjupas (yrkande 15).

Bakgrund

Tidigare beredning

I det sammansatta utrikes- och försvarsutskottets behandling av den säkerhetspolitiska inriktningen för perioden 2021–2025 anförde utskottet i fråga om internationella samarbeten att det var avgörande att stärka EU:s handlingsförmåga som säkerhetspolitisk aktör och unionens förmåga att ta ansvar för sin egen säkerhet och säkerheten i dess grannskap. Utskottet ansåg liksom regeringen att den samlade europeiska försvarsförmågan, liksom EU:s förmåga att agera, bör stärkas. Utskottet framhöll att Sverige aktivt bör påverka utvecklingen på säkerhets- och försvarsområdet inom EU samtidigt som vi värnar svenska intressen. Det svenska ordförandeskapet i EU 2023 är en viktig plattform för att driva frågor av strategisk vikt för Sverige. I fråga om nordiskt försvarssamarbete delade utskottet regeringens uppfattning att det är av stor betydelse att det nordiska försvarssamarbetet utvecklas till att omfatta samarbete i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden (bet. 2020/21:UF6U4).

I försvarsutskottets behandling av samma proposition konstaterade utskottet att regeringen skulle tillsätta en parlamentarisk utredning om en materielförsörjningsstrategi för det militära försvaret. Utredningen skulle bl.a. omfatta förutsättningar för försvarsföretagens marknadstillträde internationellt och inom EU samt förslag om hur nationella intressen bäst ska tillgodoses inom ramen för den europeiska försvarsfonden. Med utgångspunkt i den helhet som materielförsörjningen, försvarsindustrins villkor och exportens betydelse utgör, och då utskottet inte ville föregripa utredningen, ansåg utskottet inte att det fanns skäl att i nuläget vidta ytterligare åtgärder och avstyrkte därför bl.a. ett motionsyrkande om en svensk strategi för EU:s säkerhets- och försvarssamarbete (bet. 2020/21:FöU4).

I försvarsutskottets betänkande Start för europeiska försvarsfonden (utl. 2017/18:FöU10) anförde utskottet att man anser att Sverige ska vara drivande i att utveckla samarbetet inom EU på de områden där det finns samarbets- och effektivitetsvinster och där man genom samarbete kan höja såväl enskilda försvarsförmågor som den EU-gemensamma försvarsförmågan. Utskottet anförde också att Sverige bör verka för en effektiv och återhållsam budgetpolitik inom EU. Utskottet vidhöll denna uppfattning i sitt betänkande om försvarspolitik under våren 2020 (bet. 2019/2020:FöU6).

Pågående arbete

Enligt den inriktning för perioden 2021–2025 som regeringen presenterade i totalförsvarspropositionen bör den samlade europeiska försvarsförmågan stärkas och Sverige bör aktivt påverka utvecklingen på försvars- och säkerhetsområdet inom EU, samtidigt som vi värnar svenska intressen. Samarbetet bör enligt regeringen utformas så att det europeiska och transatlantiska samarbetet är ömsesidigt förstärkande och undviker duplicering. Möjligheten bör säkerställas för tredjelandsdeltagande i projekt och försvarsforsknings- och materielsamarbeten, som vidare bör utformas transparent och utan att snedvrیدا konkurrensen. Konsekvenserna för svensk försvarsindustri och försvarsekonomi bör beaktas noga.

Senast den 4 maj 2022 ska utredningen om en materielförsörjningsstrategi redovisa resultatet av uppdraget (dir. 2020:119). I uppdraget ingår bl.a. att klarlägga vilka krav den europeiska försvarsfonden (EDF) ställer på staten och svenska försvarsföretag samt föreslå hur nationella intressen bäst ska tillgodoses inom ramen för fonden. I uppdraget ingår också att föreslå hur bi- och multilaterala teknologi- och materielsamarbeten bör nyttjas för att bidra till Sveriges försvarsförmåga.

Ett nationellt koordineringskontor för EDF inrättades vid Försvarets materielverk 2020 för att främja det svenska deltagandet i fonden. Regeringens inriktning är att fonden bör användas aktivt som ett instrument inom vissa områden och vara en integrerad del av den svenska materielförsörjningen. I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen att uppdrag getts åt

Försvarsmakten och Försvarets materielverk som syftar till att öka förutsättningarna för svenskt deltagande.

Under våren 2021 överlämnade regeringen en skrivelse om internationella försvarssamarbeten (skr. 2020/21:56). I fråga om EU redogjorde regeringen för att säkerhets- och försvarssamarbetet i EU har utvecklats och förstärkts betydligt sedan EU:s globala strategi presenterades 2016. Ett antal initiativ inom försvarsområdet har startats, såsom det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), den samordnade årliga försvarsöversikten (Card), EU:s militära planerings- och ledningskapacitet (MPCC), den europeiska fredsfaciliteten (EPF), det försvarsindustriella utvecklingsprogrammet EDIDP (för åren 2019–2020) och Europeiska försvarsfonden (EDF för åren 2021–2027). I den fleråriga budgetramen för perioden 2021–2027 inkluderas för första gången en rubrik om säkerhet och försvar som förutom EDF även innehåller medel för militär rörlighet. Parallellt fortgår också arbetet inom ramen för Europeiska försvarsbyrån. Ett generaldirektorat för försvarsindustri och rymden har inrättats inom EU-kommissionen och samarbetet inom unionen för att förenkla militär rörlighet har fortsatt i flera spår, bl.a. med fokus på att underlätta förfarandet vid gränspassage och arbetet med förbättrad transportinfrastruktur för dubbel användning. I skrivelsen redogörs också för att arbetet med hanteringen av hybridhot fortsätter att utvecklas och att EU har vidtagit en rad åtgärder på flera områden.

Under 2020 genomfördes en strategisk översyn av Pesco och rådet antog beslut om generella villkor enligt vilka tredjeländer i undantagsfall ska kunna bjudas in att delta i enskilda Pesco-projekt. Regeringen redovisar i budgetpropositionen för 2022 att regeringen verkade för att svenska företag med utomeuropeiskt ägande ska ha samma möjligheter att delta som övriga heuropeiska företag, vilket det slutliga rådsbeslutet också bedöms innebära enligt regeringen.

Sverige innehar ordförandeskapet i EU under våren 2023. I december 2021 presenterade den franska, tjeckiska och svenska ordförandeskapstrion ett 18-månadersprogram för rådets arbete fram till den 30 juni 2023. När det gäller säkerhet och försvar betonas att EU, mot bakgrund av ökad global instabilitet, behöver ta ett större ansvar för sin säkerhet. Trion avser att arbeta för godkännande och genomförande av den s.k. strategiska kompassen, som syftar till att ge tydligare mål och inriktning för genomförandet av EU:s säkerhets- och försvarspolitik inom framför allt områdena krishantering, motståndskraft, förmågutveckling och partnerskap. Man avser också att verka för bl.a. ett förstärkt samarbete med Nato, bättre samstämmighet mellan EU:s försvarsinitiativ och ökad motståndskraft och förmåga att hantera hybridhot.

I fråga om nordiskt försvarssamarbete, anförde regeringen i totalförsvarspropositionen att det är av stor betydelse att det nordiska försvarssamarbetet utvecklas till att omfatta samarbete i fred, kris och konflikt inom överenskomna områden. I budgetpropositionen för 2022 redovisar regeringen att fortsatt arbete kommer att ske under 2022 för att utveckla det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco, det trilaterala operativa

försvvarssamarbetet mellan Finland, Norge och Sverige samt de bilaterala samarbetena med Danmark och Norge. Samarbetet med Finland, som har en särställning, ska fördjupas ytterligare med särskilt fokus på förutsättningar för gemensamt operativt militärt agerande i olika scenarier, inklusive frågor som rör värdlandsstöd, operationsplanering och hävdandet av respektive lands integritet samt utvecklat övningsamarbete inom samtliga stridskrafter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser i likhet med regeringen att den samlade europeiska försvarsförmågan, liksom EU:s förmåga att agera, bör stärkas. Sverige bör aktivt påverka utvecklingen på säkerhets- och försvarsområdet inom EU samtidigt som vi värnar svenska intressen. Utskottet ser därför positivt på att utredningen om en materielförsörjningsstrategi ska föreslå hur bi- och multilaterala teknologi- och materielsamarbeten bör nyttjas för att bidra till Sveriges försvarsförmåga. Dessutom ska utredningen klarlägga vilka krav den europeiska försvarsfonden ställer på staten och svenska försvarsföretag samt föreslå hur nationella intressen bäst ska tillgodoses inom ramen för fonden.

Utskottet konstaterar att Sveriges ordförandeskap i EU 2023 är en viktig plattform för att driva frågor av strategisk vikt för Sverige. I arbetsprogrammet som har presenterats för de kommande 18 månaderna avser Sverige och de två andra ordförandeskapsländerna att verka för bl.a. ett förstärkt samarbete med Nato, bättre samstämmighet mellan EU:s försvarsinitiativ och ökad motståndskraft och förmåga att hantera hybridhot. Utskottet förutsätter att regeringen är drivande i att utveckla samarbetet på områden som är prioriterade för Sverige och som kan bidra till att höja den svenska försvarsförmågan och utgår från att regeringen även fortsättningsvis redovisar hur arbetet utvecklas.

Utskottet delar regeringens bedömning i totalförsvarspropositionen att möjligheten bör säkerställas för tredjelandsdeltagande i projekt och försvarsforsknings- och materielsamarbeten, och att de bör utformas transparent och utan att snedvrída konkurrensen. Utskottet noterar att regeringen redovisat i budgetpropositionen för 2022 att man verkade för att svenska företag med utomeuropeiskt ägande ska ha samma möjligheter att delta som övriga heuropeiska företag, vilket det slutliga rådsbeslutet också bedöms innebära enligt regeringen.

I likhet med regeringen anser utskottet att det nordiska försvvarssamarbetet ska fördjupas och utskottet ser positivt på den planerade utveckling som regeringen redovisar i fråga om de nordiska försvvarssamarbetena.

Mot bakgrund av det ovan anförda anser inte utskottet att det finns skäl att föreslå några ytterligare åtgärder för tillfället och avstyrker samtliga motionsyrkanden, i den mån de inte kan anses vara tillgodosedda.

Försvarets ekonomi

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag om försvarets ekonomi.
Jämför reservation 23 (M, KD) och 24 (M).

Motionerna

Pål Jonson m.fl. (M) föreslår i kommittémotion 2021/22:4014 att riksdagen ska anvisa ekonomiska planeringsramar även för försvarsbeslutsperioden 2026–2030. Motionärerna anser att detta vore förenligt med logiken från Försvarsberedningens rapporter, som utgår från principen att förmåga långsiktigt byggs i två på varandra följande försvarsbeslutsperioder, dvs. 2021–2025 och 2026–2030. De föreslår en höjd planeringsram för anslagen till det militära försvaret 2026–2030 i form av 5 miljarder kronor 2026 och ytterligare 5 miljarder kronor fr.o.m. 2027 (yrkande 2).

I kommittémotion 2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) anför motionärerna att Försvarsberedningens förslag om inriktning och finansiering måste genomföras i sin helhet. Motionärerna föreslår att de samlade anslagen till det militära försvaret ska uppgå till 89 miljarder kronor 2025, beräknat i 2020 års penningvärde (yrkande 2).

I kommittémotion 2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) anför motionärerna att det kommer att krävas god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att bygga ut Sveriges försvarsförmåga och för att garantera att de extra resurserna ger effekt. Motionärerna tar upp vikten av effektivt resursutnyttjande, ordnade processer med tydliga avstämningar och anser att den nya myndigheten för uppföljning och utvärdering av totalförsvaret är en viktig del i att stärka kostnadskontrollen och spårbarheten inom försvarsmyndigheterna (yrkande 1).

Bakgrund

Tidigare beredning

Långsiktiga ekonomiska planeringsramar

Utskottet uttalade sig om försvarets framtida ekonomiska förutsättningar under hösten 2020 i behandlingen av totalförsvarspropositionen för 2021–2025 (bet. 2020/21:F6U4). I sitt ställningstagande anförde utskottet att stabila och långsiktiga planeringsförutsättningar är viktiga för att skapa en effektiv utveckling av försvaret och för att åstadkomma de förändringar man vill uppnå. Utskottet tog upp att totalförsvarspropositionen omfattar i huvudsak perioden 2021–2025 samt ger en övergripande inriktning för perioden 2025–2030, vilket stärker förutsebarheten och långsiktigheten när det gäller de ekonomiska förutsättningarna. Utskottet välkomnade den prolongering av den ekonomiska ramen 2025 som regeringen hade aviserat i propositionen samt att

regeringen skulle öka långsiktigheten i planeringsförutsättningarna för personal, infrastruktur och övningar. Utskottet lade stor vikt vid att regeringen avser att ge Försvarsberedningen uppgiften att lämna förslag om planeringsramar inför inriktningsbeslutet för perioden 2025–2030 och att det definitiva beslutet om prioriteringar inom beräknade anslag för den kommande försvarsbeslutsperioden skulle ske på basis av Försvarsberedningens förslag till 2025. Utskottet välkomnade att regeringen avsåg ta fram en plan för utvecklingen av krigsorganisationen i ett tioårsperspektiv eftersom det ökar långsiktigheten när det gäller utvecklingen av personal, infrastruktur och övningar. Utskottet ansåg att riksdagen inte hade skäl att vidta ytterligare åtgärder och avstyrkte därför motionsyrkanden om framtida ekonomiska ramar för försvaret.

I budgetbetänkandet för 2022 anförde utskottet i sitt ställningstagande att det behövs en planeringsinriktning även för försvarsbeslutsperioden 2026–2030, som bygger på fortsatt försvarsekonomisk tillväxt med minst anslagsökningar om 5 miljarder extra för 2026 och ytterligare 5 miljarder extra för 2027. Därefter behövs det enligt utskottet ytterligare anslaghöjningar för att Sverige ska ha en försvarsbudget som motsvarar 2 procent av BNP 2030. Utskottet ansåg att det försämrade säkerhetsläget i Sveriges närområde kräver att helheten i Försvarsberedningens förslag samt hela ÖB:s militära råd genomförs och finansieras fram till 2030 och menade att en förutsättning för att åstadkomma detta är att Försvarsmakten ges långsiktiga förutsättningar att bygga försvarsförmåga (2021/22:FöU1).

Uppföljning och kostnadskontroll

Utskottet uttalade sig senast om uppföljning och kostnadskontroll i budgetbetänkandet för 2022. Utskottet välkomnade det arbete som gjordes på området men anförde att uppföljningen och utvärderingen behövde fortsätta att utvecklas och betonade vikten av effektiva och transparenta materielanskaffningsprocesser. Utskottet framhöll också vikten av den nya utvärderingsmyndigheten för totalförsvaret som ska inrättas senast 2023 och förutsatte att detta skulle stärka möjligheterna till uppföljning och utvärdering av verksamheten. För att öka transparensen och möjligheterna att följa kostnadsutvecklingen för stridsflygsförmågan och undervattensförmågan ansåg utskottet också att regeringen skulle föreslå objektsramar för fastställande av riksdagen för alla år fram till dess att slutleverans hade skett. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag att rikta ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga (bet. 2021/22:FöU1, rskr. 2021/22:94).

Dessförinnan har utskottet uppmärksammat uppföljning och kostnadskontroll i flera betänkanden och yttranden de senaste åren. Exempelvis anförde utskottet i sitt yttrande över budgetramarna för 2022 att man återigen betonade vikten av att säkerställa att de tilldelade medlen utnyttjas på ett kostnadseffektivt sätt i fråga om alla områden i totalförsvaret

som förstärks och att utskottet kan följa utvecklingen på olika områden (yttr. 2021/22:FöU1y). I sin behandling av totalförsvarspropositionen för 2021–2025 lade utskottet vikt vid att utvärdera förverkligandet av försvarsbeslut och stärkt möjlighet för riksdagen att utvärdera och följa upp verksamheten i totalförsvaret. Utskottet utgick också från att regeringen fortsätter att utveckla investeringsplanerna med utgångspunkten att materielförsörjningen ska ge operativ effekt, vara kostnadseffektiv och rationell. Utskottet såg positivt på förbättringar av resultatredovisningen och regeringens avsikt att i budgetpropositionen årligen redovisa till riksdagen hur krigsorganisationen utvecklas i relation till planen och till anslagen ekonomi. Utskottet anförde också att betydelsen av en kontrollstation som ska utvärdera om förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut inte kunde underskattas (bet. 2020/21:FöU4).

Pågående arbete

Långsiktiga ekonomiska planeringsramar

I totalförsvarspropositionen presenterade regeringen ekonomiska ramar för åren 2021–2025 och aviserade att den ekonomiska ramen som gäller för det militära försvaret 2025 kommer att prolongeras fr.o.m. 2026. Ramen uppgår enligt propositionen till 88,7 miljarder kronor 2025, beräknat i 2021 års prisläge och exklusive pris- och löneomräkning.

Av propositionen framgår att Försvarsberedningen genom en kontrollstation 2023 ska utvärdera förverkligandet av försvarsbeslutet 2020 i syfte att säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas enligt riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram. Vidare anger regeringen att man avser att återkomma i budgetpropositionen för 2024 om genomförandet av försvarsbeslutet och hanteringen av planeringsramen för perioden 2026–2030. Försvarsberedningen ska lämna förslag om planeringsramen inför försvarsbeslutet 2025, och det definitiva beslutet om försvarsbeslutsperioden 2026–2030 sker på basis av Försvarsberedningens förslag.

I propositionen redovisar regeringen också att Försvarsberedningens rapport Värnkraft genomförs i sin helhet om den ekonomiska ramen höjs åren 2026–2030. 17 prioriterade åtgärder anges som ska inplaneras vid utökad ekonomisk ram. Myndigheterna har fr.o.m. 2021 getts i uppdrag att planera för ett möjligt genomförande av denna helhet. Enligt Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 ska myndigheten senast den 1 november 2022 redovisa hur planeringsarbetet fortskrider samt förslag när det gäller ett möjligt genomförande av de åtgärder som listas i propositionen.

Uppföljning och kostnadskontroll

Under 2021 har en utredare haft i uppdrag att ta fram förslag för att regeringen i början av 2022 ska kunna tillsätta en organisationskommitté för att inrätta en anslagsfinansierad myndighet för uppföljning och utvärdering av

verksamheten i totalförsvaret senast den 1 januari 2023 (dir. 2021:25). Utredningen presenterade nyligen betänkandet Totalförsvarsanalys – en oberoende myndighet för uppföljning och utvärdering (SOU 2021:103).

Genom regeringsbeslut från den 17 december 2020 har Ekonomistyrningsverket i uppdrag att lämna stöd till Försvarsmakten, Försvarets materielverk och Fortifikationsverket när det gäller ekonomisk styrning. Enligt uppdraget ska iakttagelser och förslag till åtgärder redovisas löpande och en rapport redovisas senast den 15 oktober 2022.

I budgetpropositionen för 2022 redovisade regeringen i sin resultatredovisning att arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen av det militära försvaret hade fortsatt under föregående år med fokus på att bl.a. fortsätta omhänderta rekommendationerna från Statskontorets rapport och Ekonomistyrningsverkets iakttagelser (se även avsnittet om materielförsörjning i detta betänkande). Regeringen avser att fortsätta arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen, inklusive resultatredovisningen till riksdagen, och avser också att fortsätta följa utmaningarna i materielförsörjningen och se över styrningen av samhällsinvesteringar i totalförsvaret för att skapa bättre förutsättningar för att genomföra Försvarsmaktens verksamhet.

I totalförsvarspropositionen redovisade regeringen att arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen på försvarsområdet bör fortsätta under hela perioden 2021–2025. Regeringen ansåg också att metoderna för uppföljning och utvärdering behövde utvecklas ytterligare. Myndigheterna skulle vidare börja arbeta utifrån principen om avdelad ekonomi, det som på engelska benämns design to cost. Av Försvarsmaktens regleringsbrev för 2022 framgår att Försvarsmaktens planering ska utgå från denna princip, vilket innebär att anskaffning av såväl materiel som förbandsverksamhet måste anpassas efter tillgängliga medel, t.ex. när det gäller volym och kravspecifikationer. Om det uppstår fördyringar bör omprioritering i första hand göras inom berört materielprojekt eller inom ramen för berörd verksamhet.

Utskottets ställningstagande

Långsiktiga ekonomiska planeringsramar

Utskottet understryker att det krävs stabila och långsiktiga planeringsförutsättningar för att skapa en effektiv utveckling av försvaret. Att totalförsvarsbeslutet utöver att omfatta perioden 2021–2025 även ger övergripande inriktning för perioden 2025–2030 är enligt utskottets mening viktigt för att stärka förutsebarheten och långsiktigheten när det gäller de ekonomiska förutsättningarna.

Utskottet betonar vikten av att Försvarsberedningen genom en kontrollstation 2023 utvärderar förverkligandet av försvarsbeslutet 2020 i syfte att säkerställa att förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas enligt riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram. Utskottet lägger även stor

vikt vid att regeringen avser ge Försvarsberedningen uppgiften att lämna förslag om planeringsramen inför försvarsbeslutet 2025 och att det definitiva beslutet om försvarsbeslutsperioden 2026–2030 sker på basis av Försvarsberedningens förslag. Utskottet bedömer – i likhet med betänkande 2020/21:FöU4 – att Försvarsberedningen har en viktig uppgift i att väga behovet av långsiktig planering mot behovet av handlingsfrihet med möjligheter till anpassning till den snabbt föränderliga omvärldsutvecklingen. Utskottet ser även i fortsättningen positivt på att regeringen vidtar åtgärder för att öka långsiktigheten när det gäller utvecklingen av personal, infrastruktur och övningar så att dessa kan planeras och följas upp i relation till anslagen ekonomi på ett liknande sätt som investeringsplanerna för försvarsmateriel som sträcker sig till 2032.

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker utskottet motionsyrkandena om justerade planeringsramar.

Uppföljning och kostnadskontroll

Utskottet delar motionärernas utgångspunkt att uppbyggnaden av försvaret kräver god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning, vilket utskottet också underströk i totalförsvarsbeslutet. Utskottet delar regeringens bedömning i totalförsvarspropositionen att arbetet med att utveckla styrningen och uppföljningen bör fortsätta under hela försvarsbeslutsperioden 2021–2025 och ser därför positivt på att regeringen redovisat fortsatta åtgärder och att förbättringsarbetet fortsätter. Utskottet vill också – i likhet med betänkande 2021/22:FöU1 – framhålla vikten av den nya utvärderingsmyndigheten för totalförsvaret som ska inrättas senast 2023 eftersom utskottet förutsätter att detta stärker möjligheterna till uppföljning och utvärdering av verksamheten. Betydelsen av en kontrollstation 2023 som kan utvärdera om förstärkningen och kostnadsutvecklingen är i fas med riksdagens beslut om inriktning och ekonomisk ram bör heller inte underskattas. Utskottet utgår från att kontrollstationen inrättas enligt plan och att regeringen även fortsättningsvis redovisar arbetet med att utveckla uppföljningen på försvarsområdet. Mot bakgrund av vad regeringen anført om det pågående arbetet anser utskottet inte att det finns anledning att föreslå ytterligare åtgärder i nuläget. Utskottet avstyrker därför motion 2021/22:3641 (M) yrkande 1.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår samtliga motionsförslag som beretts i förenklad ordning.

Jämför det särskilda yttrandet (SD).

Utskottets ställningstagande

I denna del behandlas motionsförslag som utskottet avstyrker utan att bereda dem materiellt i betänkandet. Yrkandena rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet behandlat tidigare en eller flera gånger under valperioden. Utskottet står fast vid sina ställningstaganden och finner inte skäl att åter i sak behandla motionsförslagen.

Reservationer

1. Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 31 och 32 samt avslår motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 10.

Ställningstagande

I fråga om totalförsvarets framtid efter 2030 anser vi att det, såväl i dag som i morgon, ska vara det militära försvarets huvuduppgift att med alla till buds stående medel försvara riket vid ett väpnat angrepp. Världen runt omkring oss, men även Sverige, förändras och för att klara av att möta nya och gamla hot behöver Försvarsmakten och övriga totalförsvaret få utökade resurser. Detta för att kunna möta en mer instabil och oförutsägbar framtid efter 2030. Den yttersta påfrestningen för vårt land torde uppstå vid ett väpnat angrepp och det är också denna uppgift Försvarsmakten och resten av totalförsvaret ska fortsätta att öva och planera inför.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

2. Inriktning för totalförsvaret och försvars- och säkerhetspolitiken, punkt 1 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkandena 3 och 10 samt avslår motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkandena 31 och 32.

Ställningstagande

För att bygga ett starkt, brett och ändamålsenligt försvar behöver man fokusera på försvarspolitikens innehåll och de mål säkerhetspolitiken är satt att uppnå – värna samhällets funktionalitet och värna vår förmåga att upprätthålla våra grundläggande värden som demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Försvarets huvuduppgift är att värna människors liv, värdighet och frihet och ett starkt försvar av Sverige innebär också ett starkt försvar av vår frihet, demokrati och respekten för människovärdet. Jag vill också framhålla att totalförsvarets alla bitar är absolut nödvändiga för att säkerställa bibehållna samhällsfunktioner vid ett skymningsläge. Under alltför många år har arbetet med att planera för totalförsvaret uteblivit och förberedelserna har varit sparsamma eller obefintliga. Jag anser därför att den återupptagna planeringen för det civila försvaret behöver intensifieras och påskyndas.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

3. Frivilliga försvarsorganisationers roll, punkt 2 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Centerpartiet värnar kraften i den svenska frivilligrörelsen, inte minst de frivilliga försvarsorganisationerna. De har och kommer alltid att ha en viktig uppgift i det svenska totalförsvaret, bl.a. som bemanningsfunktion. Men deras roll är bredare än så. Deras uppgift för att engagera medborgare i försvaret av Sverige är grundläggande för försvarsviljan, försvarsförmågan och motståndskraften i lokalsamhällena. Det är viktigt att dialogen mellan både Försvarsmakten och de frivilliga försvarsorganisationerna, och övriga totalförsvarsmyndigheter och de frivilliga försvarsorganisationerna är god med utgångspunkt i insikten om ett ömsesidigt beroende och olika roller. De

frivilliga försvarsorganisationerna behöver utvecklas vidare utifrån sina egna mervärden och förutsättningar och övriga myndigheters behov. Frivilligheten är ett sätt för människor runt om i landet att bidra med sin kompetens och erfarenheter till försvaret av Sverige, även om man inte är soldat, sjöman eller anställd för tidvis tjänstgöring inom Försvarsmakten.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

4. Förmågan att stå emot hybridhot, punkt 3 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 1, 14 och 15 samt

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkandena 4 och 6.

Ställningstagande

Det krävs en rad åtgärder för att stärka Sveriges förmåga att stå emot hybridhot. Vi vill understryka vikten av väl fungerande lagar och strukturer. Vi anser att de senaste årens erfarenheter har visat att de lagar som styr regeringens möjligheter att agera vid kris inte är fullt ut ändamålsenliga. Därför föreslår vi att det görs en översyn av författningsberedskapen i syfte att stärka möjligheterna att agera snabbt och effektivt i händelse av kris och krig. Vi anser också att lagstiftningen behöver ändras för att medge ett bredare stöd från Försvarsmakten till polisen än vad som är möjligt i dag och att den särskilda beredskapspolisen ska återupprättas. Vi vill också ge Försvarets radioanstalt huvudmannaskapet för det nya cybersäkerhetscentret, säkra tillräckliga resurser och ge centret ett tydligt uppdrag att bidra till att Sverige ska vara en säker marknadspåls där både svenska och utländska företag kan verka. Vidare bör den nya myndigheten för psykologiskt försvar och det nya cybersäkerhetscentret ges tydliga uppdrag att samverka för att identifiera valpåverkan och i förekommande fall möta densamma.

För att förbättra beredskapen och samverkan mellan olika svenska myndighetsaktörer föreslår vi också att det ska genomföras fler myndighetsgemensamma övningar som utgår från hybridscenarier med en bredd av möjliga hot.

Dessutom krävs internationell samverkan vilket bör inkludera en tätare myndighetssamverkan på bredare front inom EU för såväl underrättelseutbyte som konkreta insatser mot hybridhot. Vi anser också att det är bra att t.ex. den europeiska gräns- och kustbevakningsbyrån (Frontex) stärks.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

5. Ett nationellt säkerhetsråd, punkt 4 (M, L)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Allan Widman (L) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Vi anser att dagens komplexa hotbild och risker kräver en tydlig krisledning som kan använda sig av alla relevanta resurser för effektiv krishantering. Vi föreslår därför att ett nationellt säkerhetsråd ska etableras med placering i Statsrådsberedningen. Det nationella säkerhetsrådets primära uppgift skulle vara att skapa en ökad medvetenhet och ett forum för strategiska överväganden samt, i händelse av kris, en central ledningsförmåga. Rådet ska också ha i uppdrag att utveckla och implementera den nationella säkerhetsstrategin. Att det finns en tydligt utpekad funktion som har ägarskap över den nationella säkerhetsstrategin skapar långsiktighet och kontinuitet, något som har saknats för den nuvarande säkerhetsstrategin.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

6. Nationell säkerhetsstrategi, punkt 5 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3774 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 2 och

avslår motion

2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Den exponentiella hastigheten som driver digitaliseringen tillsammans med den ökade stormaktsrivaliteten leder till en allt starkare koppling mellan teknologi, handel och säkerhetspolitik. Världen går in i en geoteknologisk era som kommer att påverka länders samarbetsmönster, agendor för internationella organisationer samt ytterst avgöra vem som kan ha övertaget vid konflikter. Vi anser att det behövs en strategi för att förvalta svenska intressen på dessa områden och föreslår att det ska tas fram en ny nationell säkerhetsstrategi där säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling tydligare kopplas samman. Dessutom behöver satsningarna på forskning och utveckling öka inte minst inom säkerhets- och försvarssektorn.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

7. Nationell säkerhetsstrategi, punkt 5 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. (C) yrkande 7 och

avslår motionerna

2021/22:3774 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 7 och

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Jag anser att det vore en styrka om den nationella säkerhetsstrategin vore brett förankrad bland riksdagens partier. Därför föreslår jag att den nationella säkerhetsstrategin ska bli föremål för riksdagsbehandling.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

8. Krigsorganisationens förmåga och utveckling, punkt 6 (C)

av Daniel Bäckström (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1–5 och 7 samt avslår motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14.

Ställningstagande

Jag anser att svensk försvarsförmåga ska utvecklas så att hela landet kan försvaras genom ökad tillgänglighet och förbättrad operativ förmåga. Krigsdugligheten ska öka i alla krigsförband och hela krigsorganisationen ska vara färdigorganiserad till 2030. För att säkerställa den förmågehöjning som ett ändrat säkerhetspolitiskt läge kräver är det centralt att helheten i Totalförsvarspropositionen 2021–2025 genomförs. I propositionen framgår att om den ekonomiska ramen höjs åren 2026–2030, så är det Försvarsberedningens betänkande Värnkraft i sin helhet som ska genomföras och medlen ska användas till att förverkliga förmågehöjande insatser i de olika stridskrafterna. Det innebär bl.a. att förstärkningen av armén ska fortsätta och uthålligheten i krig stärkas. Dessutom ska ett modernt luftburet luftvärn anskaffas, divisionsförmågan ska förstärkas med en ingenjörsbataljon, en underhållsbataljon och förbindelserkompanier ska tillföras, sambands- och telekrigsförbanden ska tidigareläggas till innan 2030 och ytterligare utrustning tillföras och nya eldhandvapen anskaffas till samtliga soldater. Inom marinen ska amfibieförbanden åtminstone förstärkas ytterligare materiellt med nya stridsbåtar. Flygvapnet ska åtminstone tillföras fler robotar, förmågan att kunna basera flygstridskrafterna på spridda krigsbaser ska förstärkas, helikopterförbanden ska få rörliga basförband och omsättningen av bl.a. radarsystem till sensor kedjan ska tidigareläggas samt finansieras innan 2030.

Jag tycker att det är bra att myndigheterna redan nu planerar för att kunna genomföra dessa åtgärder. Den kommande kontrollstationen och Försvarsberedningens arbete efter valet 2022 blir viktiga för att säkerställa genomförandet av även dessa.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

9. Krigsorganisationens förmåga och utveckling, punkt 6 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 14 och avslår motion

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C) yrkandena 1–5 och 7.

Ställningstagande

Jag anser att det är av största vikt att även den andra av Sveriges två brigader blir krigsanvändbar i närtid genom att den bemannas och utrustas fullt ut samt att den övas. Senast 2030 ska Sverige ha tre helt klara brigader och också ha satt upp de två stridsgrupper som är avsedda att försvara Stockholm respektive Gotland. Försvaret ska ha förmåga att försvara hela Sverige och ha särskild kapacitet att på ett fullgott sätt försvara strategiskt viktiga platser.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

10. Ledning och samverkan, punkt 7 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Vi anser att ledningscentraler och andra mål som kan vara värdefulla för en angripare ska ha tillgång till bergrum eller på annat sätt skyddas. Spridning och redundans är kompletterande skyddsmetoder, varför det är viktigt att antalet centraler blir större och att spridningsprincipen nyttjas. Strategiskt viktiga ledningscentraler ska omgärdas av sekretess och vara skyddsobjekt. Den högsta ledningen och ledningscentralernas staber ska ha en hög beredskap och öva kontinuerligt. Att samla mätdata från ett flertal olika sensorer inom försvarsgrenarna möjliggör nyttjande av gemensamma lägesbilder och ökar Försvarmaktens möjlighet att verka mot fientliga mål. Det är naturligt att fientliga aktörer vill störa denna möjlighet, vilket ställer höga krav på teknik och noga förberedd taktik. Detta är inte minst viktigt inom cyberförsvarsområdet. Vi är positiva till samarbetet mellan försvarsgrenarna och ser gärna att det framöver utökas till att omfatta även våra nordiska grannländer. Sveriges militära samarbete med Finland har förbättrat vår interoperabilitet och vår försvarsförmåga. Vi ser positivt på att fördjupa det militära samarbetet ytterligare med Finland.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

11. Strategi och principer för materieförsörjningen, punkt 8 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1 och
avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 6 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30.

Ställningstagande

Den kommande materieförsörjningsstrategin kommer att slå fast nya principer för strategisk materieförsörjning i fred, kris och konflikt. Ökad

försörjningssäkerhet kommer därför att vara en viktig fråga när det gäller försvarets materiel. Vi anser att Försvarsmakten bör kunna teckna avtal med företag i Sverige om leverans av t.ex. lastbilar, som utgår från en basplatta i fredstid men som går att skala upp i händelse av krig. Möjligheten att köpa insatsvaror som möjliggör t.ex. ammunitionstillverkning i händelse av krig bör också beaktas.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

12. Strategi och principer för materielförsörjningen, punkt 8 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 6 och avslår motionerna

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1 och

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30.

Ställningstagande

Vi föreslår att principerna för nyanskaffning och vidmakthållande bl.a. bör utgå från att vidmakthållande och uppgradering av befintlig materiel ska väljas före nyanskaffning om det är ekonomiskt gynnsamt och de operativa kraven kan uppnås. Principerna bör också utgå från att forskning och utveckling av krigsmateriel sker kontinuerligt för att kunna behålla spetskompetens i svensk industri. Dessutom bör nyanskaffning av krigsmateriel i första hand riktas till svensk försvarsindustri och i andra hand till leverantörer där svensk försvarsindustri deltar i någon del och i tredje hand upphandlas på övriga marknaden. Vidare bör Försvarsmaktens operativa förmåga säkerställas även under infasning av ny materiel.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

13. Strategi och principer för materielförsörjningen, punkt 8 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 30 och avslår motionerna

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 6 och

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Sverige saknar i dag en sammanhängande försvarsindustristrategi där säkerhetspolitiska överväganden, försvarsindustrins roll i det nationella försvaret, dess roll som internationell samarbetspartner samt Sveriges teknologiska möjligheter vägs samman. Regeringen har dock påbörjat arbetet med att ta fram en sådan strategi, som kommer att redovisas under 2022. Det är mycket angeläget att en sådan strategi utarbetas. Jag anser att viktiga komponenter i en sådan strategi bör vara: Hur säkerställer vi tillgången till utländsk försvarsmateriel även vid kriser och konflikter i vår omvärld och i situationer då betalning i form av pengar är av underordnad betydelse, dvs. då främst försvarsmateriel efterfrågas? Inom vilka försvarsrelaterade teknologiområden kan vi till rimliga kostnader upprätthålla en hög och internationellt konkurrenskraftig nivå och därmed vara en internationellt intressant samarbetspartner? Hur säkerställer vi en nära samverkan mellan Försvarsmakten och försvarsindustrins kompetenser i kris- och krigssituationer? Hur verkar vi för ett utökat nordiskt och europeiskt samarbete inom försvarsindustriområdet?

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

14. Försvarsindustrin, punkt 9 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 2 och 4.

Ställningstagande

Vi anser att den nya materielförsörjningsstrategin behöver kompletteras med en ny försvarsindustristrategi. Principerna för den framtida materielanskaffningen kommer att ha en stor påverkan på försvarsindustrins möjligheter att verka framgent och därför är det önskvärt med ett samlat grepp. Det finns en stark försvarsindustri på teknikens yttersta framkant i Sverige som bidrar både till stärkt försvarsförmåga och ökad innovationskraft. Försvarsföretagen behöver ges bättre konkurrensvillkor både genom ökade satsningar på försvarsforskning och genom ett mer effektivt exportfrämjande.

Det behöver också inrättas ett forum för strategisk dialog mellan försvarsmyndigheter och försvarsföretag. Ett sådant försvarsindustriråd skulle kunna fungera som en gemensam arena för att diskutera påverkan av framtida teknologier och lika strategiska vägval. Genom bättre samarbetsytor mellan försvarsmyndigheterna och försvarsindustrin kan den omvärldskunskap som finns i industrin stärka den samlade beslutskompetensen i Sverige. Det näringslivsråd som föreslås i Näringslivsutredningen skulle kunna fungera som en modell för ett försvarsindustriråd.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

15. Exportfrämjande, punkt 10 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 19.

Ställningstagande

Vi anser att åtgärder behöver vidtas för att stärka exportfrämjandet på försvarsmarknaden. De minskade beställningarna sedan 1990-talet från Försvarsmakten har medfört att exporten blivit ännu viktigare för att den inhemska industrin ska kunna bibehålla den kompetens och förmåga som statsmakterna efterfrågar. Export stärker företagets möjligheter att bibehålla en stark konkurrenskraftig teknologinivå och den kompetens som krävs för att underhålla och vidmakthålla Försvarsmaktens materielsystem. Det kan också innebära möjligheter till kostnadsdelning och därmed lägre kostnader för Försvarsmakten. Förutsättningarna för att dela utvecklingskostnader genom export till andra länder måste ingå som ett centralt övervägande vid varje nytt utvecklingsprojekt. En grundläggande utgångspunkt för statens engagemang i exportfrågor är att det finns en tydlig koppling till Försvarsmaktens operativa förmåga, vilket vi menar är ett för snävt perspektiv i vissa fall. Vi anser därför att det finns skäl att göra en särskild översyn med konkreta förslag på hur exportfrämjandet av försvarsmateriel på myndighetsnivå kan stärkas på bästa tänkbara sätt. Detta utöver det mer allmänna uppdraget som getts utredningen om en ny materielförsörjning att analysera försvarsmarknaden. Dessutom anser vi att det bör övervägas att stärka Regeringskansliets förmåga att främja exporten av försvarsmateriel, exempelvis genom att införa ytterligare en statssekreterare på Försvarsdepartementet som har ansvar för materiel- och försvarsindustrifrågor.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

16. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 11 (M, L)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Allan Widman (L) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 22 och
avslår motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Vi anser att det finns anledning att se över effektiviteten och kompetensen hos Försvarets materielverk (FMV). Utredningen om Försvarmaktens långsiktiga materielbehov pekade bl.a. på att FMV:s omkostnader har ökat kraftigt de senaste åren. Utredningen konstaterade också att i och med att Försvarmakten är skyldig att anlita FMV vid upphandling av varor och tjänster så minskas trycket på myndigheten att effektivisera sin verksamhet. I årsredovisningen för staten 2020 redovisade regeringen att under 2020 hade det för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar upparbetats 57 969 miljoner kronor av de 72 000 miljoner som riksdagen beslutat om. FMV har bemyndigande för huvuddelen. Ett enigt försvarsutskott konstaterade i sitt yttrande att utskottet såg med ”oro på att regeringen redovisar att FMV inte har upparbetat beställningsbemyndigandet för anslaget 1:3 på grund av att industrikontrakt inte har lagts enligt den ursprungliga planeringen”. Utskottet ansåg att underutnyttjandet av beställningsbemyndigandet aktualiserar frågan om FMV:s effektivitet. Med tanke på att pensionsavgångar och uppsägningar har lett till ett kompetenstapp de senaste åren finns det också anledning att stärka upphandlingskompetensen på myndigheten och se över tillgången till specialkompetens på olika områden.

I ljuset av ökade materielbeställningar anser vi att det är viktigt att se över dessa frågor och vi föreslår därför att det tillsätts en utredning med uppdrag att se över effektiviteten och kompetensförsörjningen hos FMV.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

17. Utredning av Försvarets materielverk, punkt 11 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 9 och

avslår motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 22.

Ställningstagande

Vi anser att Försvarets materielverks roll bör utredas ytterligare. Utredningen bör syfta till att effektivisera myndighetens verksamhet och inkludera frågan om huruvida myndighetens verksamhet bör bedrivas som en enskild verksamhet eller inte.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

18. Forskning och utveckling, punkt 12 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 10, 12 och 13 samt avslår motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 7.

Ställningstagande

Den exponentiella teknikutvecklingen kommer att kraftigt påverka framtidens slagfält. Vi föreslår ett närmare samarbete och fördjupad strategisk dialog mellan myndigheter, akademien och företag inom försvarssektorn för att främja nya teknologier. Dessutom behövs ökad samverkan mellan civil och militär forskning.

Vi anser vidare att Sverige i dag till del ligger efter när det gäller autonoma system, som är ett område som spelar en allt viktigare roll. Försvarsmaktens uppgift att värna Sveriges territoriella integritet genom bevakning av ett utsträckt och glesbefolkat territorium skulle kunna underlättas av autonoma system i kombination med intelligenta sensorer. Även en gradvis integration av AI-relaterade system skulle kunna underlätta flera områden inom försvarssektorn. Till exempel skulle AI kunna stödja underrättelsebearbetning, framför allt när det handlar om att se mönster vid analyseringen av stora mängder data för att upprätthålla en korrekt lägesbild. Även bearbetning av sensordata och logistiksystem är områden där AI-tekniken skulle kunna bidra till att stärka försvarssektorn. Utifrån den ökande betydelsen av AI framgent föreslår vi att regeringen ger Försvarsmakten i uppdrag att ta fram en AI-strategi.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

19. Forskning och utveckling, punkt 12 (SD)

av Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD) yrkande 7 och avslår motion

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 10, 12 och 13.

Ställningstagande

Statligt finansierad forskning och utveckling är grundläggande för försvarsindustrin och vi anser att den bör koncentreras till områden där svensk industri är framgångsrik. Vi tror på svensk försvarsindustri och anser att det finns skäl att bättre förvalta den samhällsekonomiska tillgång som den utgör.

Mycket av den kunskap och erfarenhet som fanns om civilt försvar under det kalla kriget har gått förlorad. Vi anser därför att det är av yttersta vikt att forskning och utveckling om det civila försvarets återuppbyggnad prioriteras i den statligt finansierade forskningen.

Dessutom vill vi framhålla att det är en starkt oroande utveckling att EU-kommissionen anser att Europeiska försvarsbyrån (EDA) ska ange vilka försvarsindustrier som ska tilldelas riktade forskningspengar och därmed få en bättre chans till överlevnad. Det är viktigt att vi slår vakt om vår egen förmåga i stället för att låta EDA bestämma framtiden för svensk försvarsindustri.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

20. Försvarssamarbete inom EU, punkt 13 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16–18,
2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 31 och
2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13 och
avslår motionerna
2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5 och
2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 15.

Ställningstagande

EU:s försvarssamarbete har utvecklats i snabb takt under de senaste åren, med genomgripande konsekvenser för bl.a. materiel, marknad och industri. Vi anser att EU:s fördjupade försvarssamarbete inom ramen för bl.a. det permanenta strukturerade samarbetet (Pesco), den europeiska försvarsfonden (EDF) och den årliga försvarsöversynen (Card) har potential att stärka både de enskilda medlemsländernas försvarsförmåga och EU:s försvarsförmåga som helhet. Vi bör säkerställa att dessa försvarsinitiativ är sammanhängande och att Sverige fullt ut kan spela sin roll inom EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik. Därför föreslår vi att Sverige ska sätta en strategi med tydliga prioriteringar för hur vi anser att EU ska utvecklas på området och hur Sverige kan ta del av de möjligheter och resurser som det fördjupade samarbetet innebär. Flera andra länder har sådana strategier och till och med Norge som står utanför EU-samarbetet har en strategi för hur deras försvarsindustri ska kunna delta i samarbetet.

Vi anser också att Sverige bör ta initiativ inom EU och OCCAR för att främja utbildningskompetens när det gäller projektledning av internationella materielsamarbeten. Det finns även skäl att genomföra en utredning om svenska tekniska styrkeområden ur ett brett perspektiv som kan utgöra grunden för samarbeten med andra länder och vara vägledande för projekt inom den europeiska försvarsfonden. Avslutningsvis vill vi framhålla vikten av att möjliggöra och säkerställa tredjelandsdeltagande för nära parter i relevanta försvarsprojekt.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

21. Försvarssamarbete inom EU, punkt 13 (KD)

av Mikael Oscarsson (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 5 och avslår motionerna

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkandena 16–18,

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 31,

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L) yrkande 15 och

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Det är i grunden positivt att EU stärker sitt engagemang på försvarspolitikens område. Vi anser att de frågor som EU-samarbetet bör beröra gäller militär forskning och utveckling av försvarsmateriel, asymmetrisk (icke-konventionell) krigföring samt effektivisering av lednings- och samordningssystem för att underlätta trupptransporter mellan medlemsländer och EU-gemensamma försvarsinsatser. Vi anser också att Sverige även i fortsättningen ska ha beredskap att bidra till militära insatser i EU:s regi och ska vara drivande i arbetet för att utveckla EU:s krishanteringsförmågor.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkänna det för regeringen.

22. Nordiskt försvarssamarbete, punkt 14 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M) yrkande 6.

Ställningstagande

Hoten, riskerna och sårbarheterna mot Sveriges säkerhet har ökat över tid. Vi anser att det försämrade säkerhetsläget kräver att Sverige stärker sitt försvar och fördjupar det nordiska försvarssamarbetet.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

23. Långsiktiga ekonomiska planeringsramar, punkt 15 (M, KD)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M), Mikael Oscarsson (KD) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD) yrkande 2 och

2021/22:4014 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 2.

Ställningstagande

Försvaret kräver långsiktiga planeringsramar. I enlighet med Förvarsberedningens förslag bör det därför införas en tioårig planeringshorisont med beslutade ekonomiska ramar för perioden 2021–2025 och en reell planeringsram för 2026–2030. Planeringsramen för anslagen till det militära försvaret 2026–2030 behöver höjas med 5 miljarder kronor 2026 och ytterligare 5 miljarder kronor 2027 och denna nivå bör förlängas därefter. Vi ser detta som ett viktigt mål på vägen vidare upp mot 2 procent av BNP, vilket Sverige behöver nå under nästa försvarsbeslutsperiod. När det gäller perioden 2021–2025 behöver anslagen till det militära försvaret höjas till 89 miljarder kronor 2025, motsvarande 1,5 procent av BNP. Till detta kommer även kostnaderna för att stärka det civila försvaret och totalförsvaret, vilket enligt Förvarsberedningen kommer att kosta ytterligare 4,2 miljarder kronor 2025.

Vi anser att planeringsramen är en del av försvarsbeslutet. Den är en nödvändighet för att kunna vidta prioriterade åtgärder med den långsiktighet som Förvarsberedningen avsåg i fråga om utvecklingen av försvarsförmåga i två på varandra följande försvarsbeslutsperioder. Det är värt att understryka att Förvarsberedningens rapporter är framtagna för att utgöra en väl balanserad helhet med förslag som stärker försvaret i alla dess delar. Förvarsberedningens förslag om inriktning och finansiering måste därför

också genomföras i sin helhet. Risken är annars överhängande för suboptimeringar som negativt påverkar hela organisationens effektivitet.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

24. Uppföljning och kostnadskontroll, punkt 16 (M)

av Pål Jonson (M), Jan R Andersson (M), Jörgen Berglund (M) och Alexandra Anstrell (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M) yrkande 1.

Ställningstagande

Att bygga ut Sveriges försvarsförmåga kommer att kräva god kostnadskontroll, spårbarhet och uppföljning för att garantera att de extra resurserna också ger effekt. Vi vill därför se en ordnad process med tydliga avstämningar som tar hänsyn till behovet av att stärka försvaret men också den ekonomiska utvecklingen. De ytterligare resurser som satsas måste åstadkomma kontinuerligt ökande försvarsförmåga och det måste ske ett fortsatt effektiviserat resursutnyttjande inom Försvarsmakten. Arbetet med en ny myndighet för uppföljning och utvärdering av totalförsvaret är en viktig del i att stärka kostnadskontrollen och spårbarheten inom försvarsmyndigheterna. Under 2023 kommer Försvarsberedningen att återaktiveras för att fungera som en kontrollstation för det innevarande försvarsbeslutet. Vi anser att det blir ett angeläget avstämningstillfälle om hur det går med genomförande och kostnader.

Riksdagen bör ställa sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännage det för regeringen.

Särskilt yttrande

Motioner som bereds förenklat, punkt 17 (SD)

Roger Richthoff (SD), Caroline Nordengrip (SD) och Per Söderlund (SD) anför:

Utskottet har efter förenklad motionsberedning avstyrkt vissa motionsförslag. När det gäller de förslag från kommittémotion 2021/22:2531 och 2021/22:2579 som bereds förenklat vidhåller vi de synpunkter som förts fram i motionen. Vi avstår dock från att ge uttryck för förslagen i detta betänkande och godkänner att de bereds i förenklad ordning i enlighet med de principer som utskottet redovisat.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2021/22

2021/22:875 av Johan Löfstrand m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stoppa utländska köp av tomter och fastigheter på strategiska platser om köpet kan anses ha negativa konsekvenser för Sveriges säkerhet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:1061 av Robert Stenkvist (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att direktinvesteringar och köp av strategisk infrastruktur ska godkännas av regeringen och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1459 av Boriana Åberg (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa möjligheten för utländska aktörer att köpa strategiska fastigheter i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1493 av Hans Wallmark m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret av Sydsverige och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1961 av Lars Jilmstad (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga en beredskapskommission direkt under statsministern och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:1986 av Lars Hjalmered m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör se över möjligheten att stärka försvaret av Göteborg och västkusten och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2022 av Sten Bergheden (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör stärka sin försvarsförmåga och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2531 av Roger Richthoff m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ledning och samverkan och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om internationella insatser och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nyanskaffning och vidmakthållande och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt finansierad forskning och utveckling och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Försvarets materielverk och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om vision 2030 och bortom och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:2579 av Björn Söder m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nordiska försvarssamarbetet inom ramen för Nordefco ska fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska ha en egen krigsmaterielindustri och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om småföretagande inom krigsmaterielindustrin och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att artikel 346 i EU:s funktionsfördrag om skyddandet av inhemska försvarsindustrier ska respekteras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3233 av Daniel Bäckström m.fl. (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krigsdugligheten ska öka inom alla krigsförband och försvarsgrenar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hela krigsorganisationen ska vara färdigorganiserad senast 2030 och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt förmågeutveckling inom flygvapnet och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt förmågeutveckling inom marinen och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fortsatt förmågeutveckling inom armén och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de frivilliga försvarsorganisationerna och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hela landet ska kunna försvaras och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3246 av Kerstin Lundgren m.fl. (C):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens nya nationella säkerhetsstrategi ska bli föremål för riksdagsbehandling och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3251 av John Widegren (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en strategi för hur vi bäst stärker och utvecklar svensk försvarsindustri, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2021/22:3640 av Pål Jonson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en översyn av författningsberedskapen i syfte att stärka möjligheterna att agera snabbt och effektivt i händelse av kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd med ansvar för säkerhetsstrategin direkt under statsministern och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skarp övningsverksamhet och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en bättre internationell samverkan för att möta hybridhot och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3641 av Pål Jonson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att stärka arbetet med kostnadskontroll och spårbarhet inom försvaret och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3642 av Pål Jonson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett nationellt säkerhetsråd direkt under statsministern och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det nationella säkerhetsrådet ska ha uppdraget att utveckla och

implementera den nationella säkerhetsstrategin och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3643 av Pål Jonson m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av att öka försörjningssäkerheten i det militära försvaret och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en försvarsindustristrategi för en konkurrenskraftig försvarsindustri i Sverige och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av ett försvarsindustriråd och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av ett närmare samarbete och en fördjupad strategisk dialog mellan myndigheter, akademien och företag inom försvarssektorn för att främja nya teknologier, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Försvarsmakten bör ges i uppdrag att ta fram en AI-strategi och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ökad samverkan mellan civil och militär forskning och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell svensk strategi för vårt deltagande i EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör ta initiativ inom EU och OCCAR för ett främjande av utbildningskompetens kring projektledning av internationella materielsamarbeten och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en utredning om svenska tekniska styrkeområden ur ett brett perspektiv som kan utgöra grunden för samarbeten med andra länder och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om åtgärder för att stärka exportfrämjandet på försvarsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av effektivitet och kompetensförsörjning hos FMV och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3774 av Hans Wallmark m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligare behöver koppla samman säkerhetspolitik, handel och teknologiutveckling i en ny nationell säkerhetsstrategi samt öka

satsningarna på forskning och utveckling inte minst inom säkerhets- och försvarssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3776 av Hans Wallmark m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige tydligare behöver koppla samman säkerhetspolitik, handel och teknologikutveckling i en ny nationell säkerhetsstrategi samt öka satsningarna på forskning och utveckling inte minst inom säkerhets- och försvarssektorn och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges försvar ska stärkas och det nordiska försvarssamarbetet fördjupas och tillkännager detta för regeringen.
31. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möjliggöra och säkerställa tredjelandsdeltagande för nära partner i relevanta försvarsprojekt och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3883 av Lars Adaktusson m.fl. (KD):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för att EU utvecklar försvarskompetens inom asymmetrisk krigföring och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3908 av Mikael Oscarsson m.fl. (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om de ekonomiska förutsättningarna för totalförsvaret och om att de samlade anslagen för det militära försvaret bör uppgå till minst 89 miljarder kronor 2025, beräknat i 2020 års penningvärde, och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvars- och säkerhetspolitisk inriktning och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om totalförsvaret och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om beredskapsövningar och beredskapskontroller och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om försvaret och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en fungerande logistikkedja och tillkännager detta för regeringen.
30. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en samlad materielförsörjningsstrategi och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:3996 av Joar Forssell m.fl. (L):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fördjupa det europeiska försvarssamarbetet och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4014 av Pål Jonson m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om långsiktiga planeringsramar för försvarsbeslutsperioden 2026–2030 och tillkännager detta för regeringen.

2021/22:4039 av Ulf Kristersson m.fl. (M):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fungerande lagstiftning och strukturer för att möta hybridhoten och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av konkreta verktyg för att möta hybridhoten och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige bör sätta en strategi med tydliga prioriteringar för vårt deltagande i EU:s försvarssamarbete och tillkännager detta för regeringen.